

1967

1992

TIJD-SCHRIFT

nummer 47
februari 1992

Al 85 leden voor Historische Ver.

Op uitnodiging van het bestuur van het vissersj-museum was dinsdagmiddag „het geslacht dat Vlaardingen heeft gegeven“ met 30 man vetegenwoordigd. Zo noemde de conservator J. van 't Hof de gast waren van het museum. Iedereen keurig uitgekozen omdat de ruimte er komt een vervolg.

H. K. VAN MINNEN: „Meedogenloze slopershamer wordt te gemakkelijk gehanteerd“

Historische vereniging
kwam van de grond

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN OPGERICHT

(Van een onzer verslaggevers)

De historische Vereniging Vlaardingen is een feit. Na een lange periode van voorbereiding werd vrijdagavond in de burgerzaal van het stadhuis de officiële oprichtingsvergadering gehouden. „Een historische vergadering“ noemde oud-wethouder en secretaris van de vereniging, de heer H. K. van Minnen deze avond,

beeld het organiseren van tentoonstellingen.

„Dat hiervoor een grote belangstelling bestaat, bewees de fototentoonstelling. „Toen onze grootouders kinderen waren“ die in de zomer van het afgelopen

DE HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN
JUBILEERT

*De omslag is een ontwerp van **F.W. van Ooststroom** (waarvoor dank).*

TIJD-SCHRIFT

Nummer 47, februari 1992

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

INHOUD

pagina

Redactioneel	3
Van de voorzitter	5
Convocatie Algemene Ledenvergadering	17
Notulen Algemene Ledenvergadering	19
Jaarverslag secretariaat	23
Jaarverslag penningmeester	zie bijlage

Artikelen

GESCHIEDENIS VAN HET VLAARDINGSE BIBLIOTHEEKWEZEN Ontstaan en ontwikkeling van de Gemeentebibliotheek.

door M.A. Struijs 29

HET VISSERSMONUMENT OP HET GROTE VISSERIJPLEIN TE VLAARDINGEN

door De commissie "Vissersmonument"
van de Historische Vereniging Vlaardingen 71

vervolg zie volgende pagina...

TIJD-SCHRIFT

vervolg Inhoud Tijd-Schrift nummer 47

DE ANNEXATIE VAN VLAARDINGER-AMBACHT IN 1941

door drs. C.L. Noordhoek

87

Nogmaals Commissie Stad en Monument

98

Excursie naar 's-Hertogenbosch

99

Uit de commissies

101

Vragenrubriek

109

Boeken

111

Agenda

113

Inhoud volgende Tijd-Schrift

116

Alle auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel.

REDACTIONEEL

Dit jaar bestaat onze club 25 jaar, u weet dat. Ook de redactie van Tijd-Schrift feliciteert hierbij de vereniging met deze mijlpaal. In dit nummer naast de jaarstukken van de vereniging, weer een stevige variatie aan artikelen. M.A. Struijs doet verslag van het ontstaan van het bibliotheekwezen in Vlaardingen terwijl uit ongeveer dezelfde richting het ontstaan van het Vissersmonument wordt belicht. In mei 1989 adopteerde onze vereniging dit standbeeld. Door de aanleg van de Deltabrug was een omleiding van het verkeer rond het beeld noodzakelijk. Hierbij ontstond ernaast een extra parkeerterrein. Dankbaar werd er terstond gebruik van gemaakt door eigenaren van enorme vrachtauto's. Dientengevolge werd het beeld niet alleen aan het oog onttrokken, het werd hierdoor ook gedegradeerd tot een sta in de weg. Het is geen gezicht! Met een enkel paaltje in het wegdek zijn de auto's verdwenen en komt het Vissersmonument weer tot zijn recht. Twee Tijd-Schriften geleden brachten wij het verdwijnen van het pand "Amerika" aan het licht, straks is ook "ons" beeld weg!

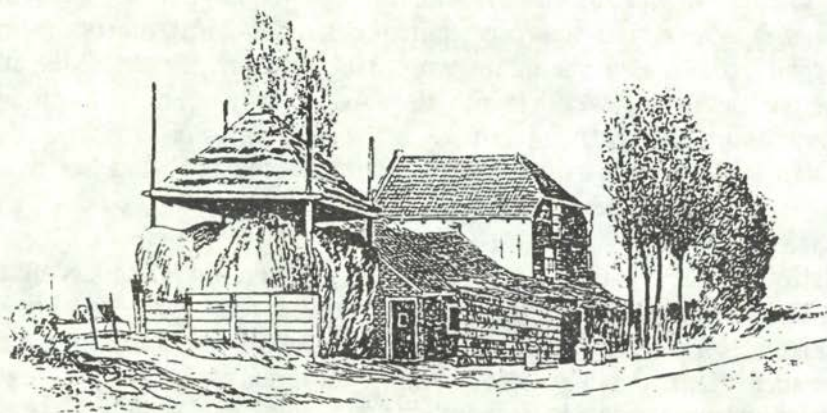
We sluiten dit Tijd-Schrift af met een gedegen werkstuk van de heer C.L. Noordhoek. Op verzoek van de redactie zette hij de geschiedenis op een rijtje van de annexatie van Vlaardinger-Ambacht met Vlaardingen in 1941. Als ik terugdenk aan die geslaagde Open Monumentendag in september, dan valt vast te stellen dat de annexatie van deze stadswijk voortreffelijk is herdacht. Van ver buiten Vlaardingen (en Vlaardinger-Ambacht!) kwamen de oud-inwoners naar dit oude "dorp" om elkaar weer te zien en te spre-

ken. Het artikel houdt de herinnering aan de annexatie levend. Bedankt meneer Noordhoek, alsmede de overige auteurs, voor de bijdragen.

De redactie wenst u tot slot veel genoeg aan dit nummer.

Frans W. Assenberg

Tekening van de boerderij "De Drie Baarsjes" aan de Vaart (ter hoogte van de Emmakade). Deze tekening kwam voor in de uitgave "De Vlaardinger-Ambachter" (zie artikel over Annexatie enz.)

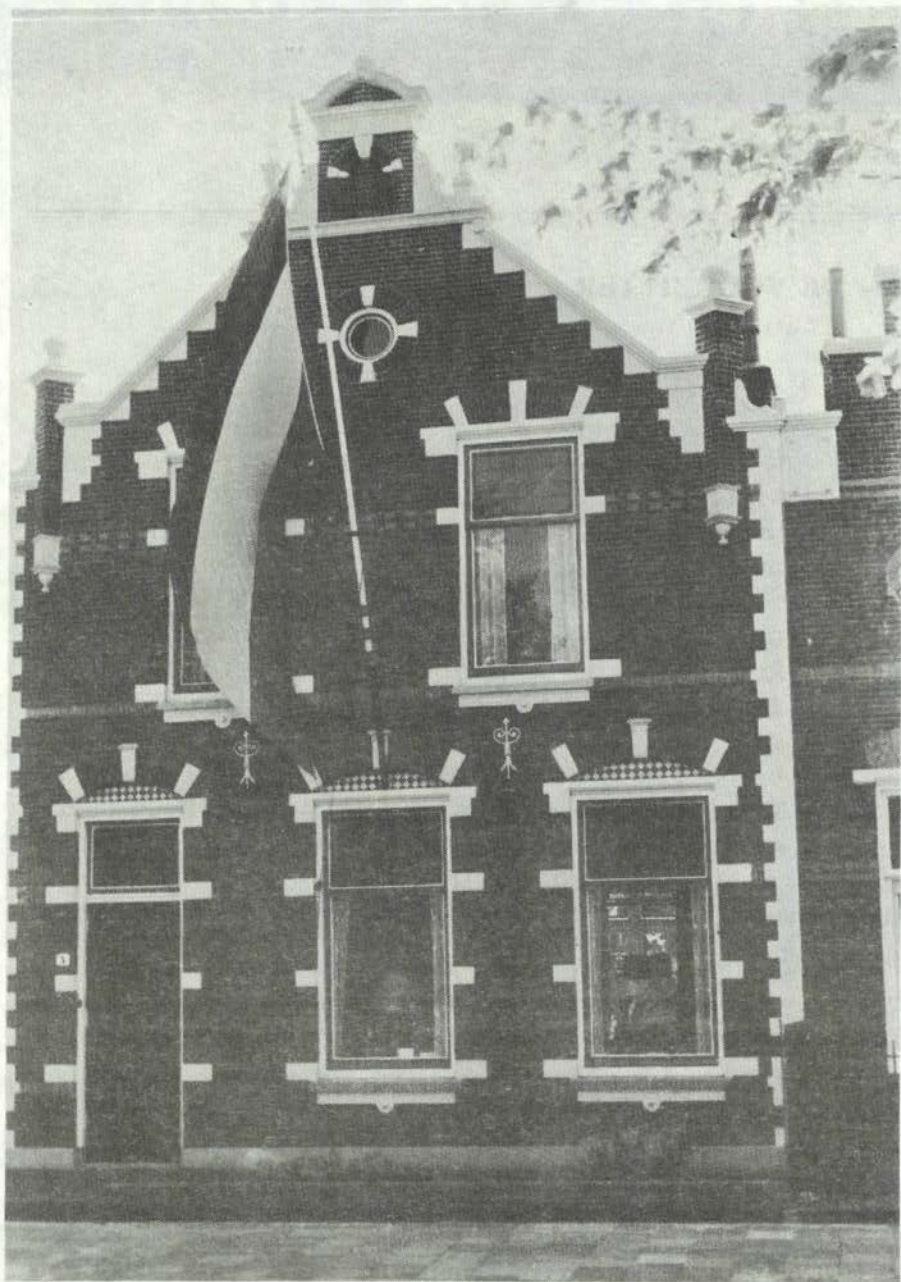
VAN DE VOORZITTER

Allereerst wil ik u, voorzover ik u op 25 januari niet heb ontmoet, van harte gelukwensen met het 25-jarig jubileum van onze vereniging. 20 januari 1967 ligt alweer 25 jaar achter ons en er is in deze periode voor de Historische Vereniging Vlaardingen wel het één en ander gebeurd. Door het grote leden-aantal kon de vereniging veel zaken verwezenlijken zoals de jaarlijkse uitgave van het Historisch Jaarboek Vlaardingen en natuurlijk de graag gelezen Tijd-Schriften.

Maar ook op het gebied van de bescherming en/of restauratie van gebouwen en voorwerpen van historische waarde heeft de vereniging, met een warm hart voor de stad Vlaardingen, veel werk verzet. Ik wil in dit Tijd-Schrift een stukje historie beschrijven en met u terug gaan naar het eerste jaar van de oprichting van de Historische Vereniging Vlaardingen.

Het initiatief

In 1964 was er al de wens om een historische vereniging op te richten. Op 24 oktober 1964 nam de nog jonge Jan Anderson daartoe het initiatief. In een schrijven aan de heer W. Groenenboom, secretaris van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap, licht Anderson zijn plannen toe. Een aantal van de werkzaamheden die tot de historische vereniging zouden behoren werd opgesomd. Als eerste punt werd genoemd: Het "bewaken" van het NOG AANWEZIGE historisch bezit. Na nog een negental werkzaamheden te hebben genoemd besluit Jan Anderson: "Zoals u ziet is er voor zo'n ver-

Hofsingel nummer 3. Hier werd de Historische Vereniging Vlaardingen opgericht.

eniging een groot aantal taken weggelegd, zodat deze bij het welslagen van de opzet, niet direkt aan bloedarmte behoeft te sterven." Op 5 december kreeg Jan een leuk presentje: de heer Groenenboom deelde hem mee, dat de "Stichting" dit initiatief zeer op prijs stelde. Nog net voor het einde van het jaar 1964, op 31 december, werd Jan Anderson uitgenodigd om op 4 januari 1965 op het stadhuis te komen. "Er is tijd gereserveerd tussen half negen en half tien". Tot concrete plannen kwam het toen nog niet en het zou nog even duren voordat de historische vereniging zou worden opgericht. Intussen dringen ook de heren Krijn Bouwman, (Vereniging "De Verzamelaar") en Alewijn Verboon (grondlegger collectie Visserijmuseum) aan op het oprichten van een dergelijke vereniging.

De eerste stap

Maar in 1966 was het dan zover. In dat jaar werden voor de twintigste keer de vakantieweken georganiseerd door het Vakantiecomité van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap en op initiatief van H.K. van Minnen werd in het Weeshuis de fototentoonstelling "Toen onze grootouders nog kind waren" gehouden. Deze tentoonstelling werd door 4.400 belangstellenden bezocht. Een groot succes: de belangstelling voor de Vlaardingse historie was er, dus moest er een historische vereniging komen.

Op 22 augustus 1966 kwamen ten huize van H.K. van Minnen drie initiatiefnemers bijeen, te weten de heren J. Anderson, Arnold Hoogvlietstraat 47, bestuurslid van de Vlaardingse vereniging "De Verzamelaar", A. Bijl Mzn., Willem Beukelszoonstraat 61, historisch publicist en H.K. van Minnen, Hofsingel 3, lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland, oud-wethouder van onderwijs en culturele zaken van Vlaardingen. Doel van de vergadering was om een historische vereniging op te richten. De werkterreinen werden

uitgezet en er werd een perscommuniqué uitgegeven. De eerste stap was gezet! Om de vereniging een officiële status te geven, zullen de drie initiatiefnemers personen aanzoeken om tot het bestuur toe te treden.

Op 9 september komen de drie heren voor de tweede maal bijeen, besloten werd, dat H.K. van Minnen tot nader order het secretariaat zal behartigen. Tevens zouden P.J. Westerdijk en J.Storm Pzn. aangezocht worden tot het bestuur toe te treden. De 24-jarige Westerdijk ging op dit verzoek in. In deze vergadering werd ook aandacht geschonken aan de al ontvangen foto's en geschenken. Verder zou ook het gemeentebestuur over de plannen worden ingelicht en wilde men zijn steun vragen waar die nodig zou zijn. Tijdens de volgende vergaderingen werden zaken besproken zoals: een heruitgave van het boekje over "De voormalige Heerlijkheid Holy in Vlaardinger-Ambacht" en "De Geschiedenis van de Grote - en de Rooms Katholieke Kerk te Vlaardingen".

Ook werd besloten samen te gaan werken met de Historische Vereniging Zuid-Holland, door middel van een lidmaatschap van zes gulden voor de Historische Vereniging Vlaardingen en tien gulden voor een combinatie-lidmaatschap. Maar natuurlijk werd er ook gewerkt aan de officiële oprichting van de vereniging. In eerste instantie werd deze gepland op vrijdag 25 november 1966, maar vanwege de te korte voorbereidingstijd werd de oprichtingsvergadering vastgesteld op vrijdag 20 januari 1967.

Vlak vóór deze vergadering roept de heer Van Minnen het voorlopige bestuur op 18 januari nog even bijeen, want zegt hij: "Het lijkt mij goed, dat wij nog even krijgsraad houden. We zullen goede gastheren moeten zijn en de regie goed in handen moeten hebben."

Het echte werk

20 JANUARI 1967: meer dan honderd belangstellenden vulden de burgerzaal van het stadhuis voor de oprichting van de Historische Vereniging Vlaardingen. De leiding van de vergadering was in handen van H.K. van Minnen, die een welkom uitsprak en tevens zijn dank uitbracht aan het gemeentebestuur voor diens medewerking inzake het beschikbaar stellen van de zaalruimte, koffie en de films van het gemeente-archief.

Hierna hield hij een rede over de noodzaak van een "Historische Vereniging". Vervolgens vertelde de heer G.J. Verburg van de Historische Vereniging Zuid-Holland, over het nut van een dubbel-lidmaatschap. Na de pauze werd een aantal films vertoond. Om kwart voor elf ging een ieder voldaan huiswaarts. De balans werd opgemaakt. De Historische Vereniging Vlaardingen kon starten met 90 leden. Aan het echte werk kon begonnen worden.

Het voorlopig bestuur

Het voorlopig bestuur bestaande uit de heren Anderson, Bijl, Van Minnen en Westerdijk (in mei nog aangevuld met de heer J. Sluimer) ging aan de slag. Deze groep werkte hard: er werd maandelijks vergaderd en in februari verscheen al de eerste nieuwsbrief, die maandelijks zou verschijnen.

Het resultaat van dit harde werken was, dat de vereniging in juli 160 en in oktober 200 leden telde. Bij het echte werk horen natuurlijk ook meningsverschillen. De voorbereiding en presentatie van het boekje "De Geschiedenis van de Oude Haven" verliepen niet geheel vlekkeloos. Om die reden vroegen Anderson en Van Minnen in de bestuursvergadering van 19 juli elkaar in wat voor hoedanig-

Foto van de tentoonstelling "Toen onze grootouders nog kind waren".

heid de plaatselijke pers te woord was gestaan, inzake het verschijnen van genoemd boekje. De kwestie werd uitgepraat en er zou in het vervolg als één man naar buiten worden getreden.

Een definitief bestuur

Intussen werden de voorbereidingen getroffen voor de eerste officiële ledenvergadering, die gehouden werd op 15 november 1967 in de grote bovenzaal van gebouw "Triangel" aan de Fransensstraat. Op deze avond werden prentbriefkaarten vertoond via de epidiascoop.

(Een "epidiascoop" is een projectietoestel dat geschikt is voor zowel transparante als voor ondoorschijnende vlakke objecten, red).

Maar natuurlijk was de bestuursverkiezing het belangrijkste onderdeel van deze avond. Het voorlopige bestuur trad en bloc af en was op de heer Bijl na, herkiesbaar. Tijdens de eerste vergadering van het definitieve bestuur op 27 november 1967 werden de functies verdeeld en zag het bestuur er als volgt uit:

G. Geluk	- voorzitter
H.K. van Minnen	- secretaris/penningmeester
J. Anderson	- 2e voorzitter
Mevr. H.A. Bleeker - van Styrum	- lid
J.M. den Draak	- lid
J. Sluimer	- lid
P.J. Westerdijk	- lid

Een gedenkwaardig jaar 1967 kon worden afgesloten en de penningmeester presenteerde zijn eerste jaarverslag:

Financieel overzicht van de penningmeester over 1967

Inkomsten

Uitgave

Subsidie Gemeente Vlaardingen	300,00
Contributie	1.650,00
Terugbetaling door Provinc. Ver. van boekjes	216,10
Verkoop boekjes "De Oude Haven"	48,20
Gift	10,00
Diversen	3,70

Afdracht Prov. Ver.	544,00
Porto Kosten	258,00
Kosten secretaris	269,86
Kosten vergaderingen	153,85
Drukwerk	75,00
Propaganda	167,16
Voorschot ten laste van Provinc. Ver.	212,40
Lidmaatschap Bond Heemschut	15,00
Extra periodiek Provinc. Ver.	20,00
Boekjes "De Oude Haven" voor raadsleden	60,00
Idem voor leden-orders	36,25
Diversen	30,50

Saldo 385,98

2.228,00

2.228,00

Nog 24 jaar

Met 203 leden werd het eerste verenigingsjaar afgesloten en er zouden nog 24 volgen. Het zou te ver gaan om al deze jaren te beschrijven. Na de eerste bestuursleden volgden weer anderen, ook zij hebben zich ingezet voor de groei van onze vereniging. De commissieleden en bezorgers mogen hier zeker niet vergeten worden, ook deze mensen hebben op hun wijze de vereniging groot gemaakt.

Veel vrije tijd hebben al deze mensen in de vereniging gestoken, idealen zijn bereikt maar vaak werd ook naar deskundige en goed bedoelde adviezen niet geluisterd. Toch is al dit werk niet voor niets geweest en hebben we daarom een bloeiende vereniging.

De toekomst

Wat deze brengen moge is niet bekend. Maar regeren is vooruitzien en er wordt dan ook veel gesproken over "vernieuwend verder" en het aantrekkelijk maken van Vlaardingen. Goede zaken, maar daar hoort dan wel degelijk ons culturele erfgoed een grote plaats bij in te nemen. Laat juist dat erfgoed door tal van bezuinigingen, welke zeker nodig zijn, niet het eerste aan de beurt zijn.

Ik spreek dan ook de wens uit, dat we het verstand en een goede gezondheid mogen ontvangen om met elkaar samen te werken en historie te maken en te schrijven. De Historische Vereniging Vlaardingen is er klaar voor.

Een plezierig jubileumjaar toegewenst.

Wout den Breems.

Logischerwijs bestond onze vereniging vijf jaar geleden twintig jaar. Deze foto toont het toenmalige bestuur. Van links naar rechts zien we Wil van der Velden-van Hees, Elske van der Vlis-Dijkema, Wout den Breems, Leon Bovée, Jan de Bloeme, Hilly Leerdam en Klaas van Netten.

Bijlagen

*"Wat vandaag Geschied is... is morgen Geschiedenis..."
Mogen we zo de vereniging verder uitbouwen en de doelstellingen die onze oprichters hebben opgesteld verder verwezenlijken.*

Uit de statuten van de Historische Vereniging Vlaardingen

Artikel 2:

De vereniging heeft ten doel: de bevordering en de propagering van de kennis der stads- en streekhistorie, in de ruimste zin. Zij tracht dit doel te bereiken langs wettige weg en wel door:

- a. het houden van vergaderingen, bijeenkomsten en excursies;
- b. het doen houden van lezingen en voordrachten;
- c. het houden van tentoonstellingen, alleen of in samenwerking met anderen;
- d. het uitgeven of doen uitgeven van een orgaan en van boeken, geschriften en prentwerken op historisch gebied;
- e. het aanleggen en onderhouden van een bibliotheek, zomede van verzamelingen, op het terrein van de vereniging betrekking hebbend;
- f. samenwerking met andere organisaties werkzaam in het belang van de kennis der historie;
- g. bescherming en/of restauratie van gebouwen en voorwerpen van historische waarde en het zich daartoe zonodig wenden tot overheid, besturende lichamen en particulieren;
- h. steunverlening aan de totstandkoming van een stedelijk- of streekmuseum;
- i. het aanwenden van alle wettige middelen, die voor het doel bevorderlijk zijn.

Bestuursleden van de Historische Vereniging Vlaardingen 1967-1992 (s.s.t.t.).

Voorzitters: 1967 - 1970
 1970 - 1976
 1976 - 1982
 1982 - 1984
 1984 - 1991
 1991 -

G. Geluk
 J.M. den Draak
 J. Anderson
 P.J. Westerdijk
 K.W. van Netten
 W.C. den Breems

Secretarissen:

mevr. H.A. Bleeker - van Sty-
 rum
 J.M. den Draak
 C.J. Hart
 mevr. H. Leerdam
 H.K. van Minnen
 mevr. E. Stolk-Timmermans

W. den Breems.
 W. Brouwer
 J. van der Burg
 L. Bovée
 L.A. Kalden
 H.C. Matthijssen
 D. van Os
 mevr. M. van Papeveld - Hörst
 Th. Poelstra
 A. Pontier
 T. Rolfes
 J. Sluimer
 M.A. Struijs
 mevr. S.W. van der Velden-
 van Hees
 mevr. I. Vellekoop
 mevr. E.C. van der Vlis- Dij-
 kema
 J.P. van der Voort
 J. Weerheim
 W. van de Wetering

Penningmeesters:

Ph. C. van der Hoeven
 J. de Ligt
 H.K. van Minnen
 R.C. Ross
 J.J. Westerdijk

Bestuursleden:

F.W. Assenberg
 J. de Bloeme

CONVOCATIE ALGEMENE LEDENVERGADERING 1992

Het bestuur van de Historische Vereniging Vlaardingen nodigt de leden uit tot het bijwonen van de algemene ledenvergadering te houden op dinsdag 25 februari 1992 in een zaal van de Bethelkerk aan de Burgemeester Verkadesingel 26 in Vlaardinger-Ambacht. De bijeenkomst vangt aan om 19.30 uur.

Agenda

1. opening door de voorzitter
2. ingekomen stukken
3. notulen algemene ledenvergadering van 19 februari 1991
4. jaarverslag secretariaat
5. verslag kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
6. financieel verslag 1991 en begroting 1992
7. bestuursverkiezing
8. 25-jarig jubileum
9. mededelingen van het bestuur
10. rondvraag
11. sluiting.

Bij agendapunt 7 - bestuursverkiezing.

In de loop van het afgelopen jaar hebben zowel de heer L.A. Kalden als de heer D. van Os te kennen gegeven dat zij wegens persoonlijke omstandigheden uit het bestuur wensen te treden. Ter opvulling van de twee open plaatsen stelt het bestuur de volgende kandidaten: de heer J. van Hees, Berkendreef 79 te Vlaardingen en

de heer E. van Rongen, Paul Henri Spaakring 22 te Vlaardingen. Namen van andere kandidaten kunnen schriftelijk of telefonisch worden ingediend bij het secretariaat van de vereniging tot uiterlijk 12 februari 1992; van hen moet bekend zijn of zij een eventuele benoeming zullen aanvaarden.

Na de pauze, omstreeks 20.30 uur, houdt de heer D. van Os de lezing (met foto-projectie) "Scheepsrampen met Vlaardingse vissersvaartuigen".

NOTULEN VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN GEHOUDEN OP 19 FEBRUARI 1991

De waarnemend voorzitter, de heer W.C. den Breems, opende de 24e algemene ledenvergadering, die door ongeveer 65 leden werd bezocht.

Met een verwijzing naar de Golfoorlog en de problemen in Rusland sprak hij over de roerige tijden in de ons omringende wereld. Dit in tegenstelling tot het rustige jaar dat onze vereniging achter zich heeft. Met als uitzondering dan het "gevel-incident" in de Schoolstraat. Helaas werden hier de adviezen van de Historische Vereniging Vlaardingen niet voor vol genomen. Hij karakteriseerde dit incident als een schoolvoorbeeld hoe het niet moet. Aan de verantwoordelijke instanties die zijn belast met het beheer van ons culturele erfgoed, deed hij de oproep zich sterk te maken voor het behoud van de historische objecten, die ook voor de aantrekkingskracht van onze stad van groot belang zijn. Een Hollandia-gebouw lijkt mij fraaier ogen dan een modern wooncomplex, aldus de waarnemend voorzitter. Vol vreugde wees hij op de nog steeds groeiende belangstelling voor onze vereniging. Een belangstelling die vooral waar te nemen is bij jongeren. En hier moeten wij als vereniging op inspelen. Hij betreurde het feit dat de heer K.W. van Netten het voorzitterschap van onze vereniging heeft ingeruild voor een plaats in de Vlaardingse gemeenteraad. Maar ook van die plaats kan je voor Vlaardingen veel betekenen. Vooruitkijkend voorspelde hij een druk jaar. Immers op 25 januari van het volgende jaar bestaat de vereniging 25 jaar. Hij meldde dat er door een aantal

leden hard wordt gewerkt om hier een prachtig feest van te maken. De waarnemend voorzitter sloot af met de heuglijke mededeling dat 14 dagen geleden de heer H. Bakker, wonende aan de Vaartweg te Vlaardingen als 1000e lid kon worden ingeschreven.

Als ingekomen stukken waren er berichten van verhindering van de heer G.M. van Diepen, de heer K.W. van Netten, mevrouw M. van Papeveld-Hörst en de heer M.A. Struijs.

De vergadering hechtte haar goedkeuring aan de notulen van de algemene ledenvergadering van 27 februari 1990 en aan het jaarverslag van het secretariaat. De kascommissieleden, mevrouw S.W. van der Velden-van Hees en de heer P. Wapenaar, hebben de kas gecontroleerd en in orde bevonden. De penningmeester, de heer J.J. Westerdijk, werd decharge verleend. Als nieuwe leden van de kascommissie werden benoemd mevrouw S.W. van der Velden-van Hees en de heer A. Wapenaar. De heer A.C. Bouman werd benoemd tot plaatsvervangend lid. Met betrekking tot de begroting van 1991 werd gevraagd waarom het per lid te reserveren bedrag van f 2,50 niet in de begroting staat vermeld. De penningmeester zegde toe dit alsnog te doen. Vervolgens werd goedkeuring gehecht aan het financieel verslag over 1990 en de begroting voor 1991.

Aangekomen bij agendapunt 7: wijziging artikel 8 van de statuten, merkte de voorzitter op dat het bestuur zijn voorstel om artikel 8 te wijzigen, intrekt. De reden hiertoe was het feit dat mevrouw M. van Papeveld-Hörst heeft te kennen gegeven dat zij op grond van persoonlijke redenen met onmiddellijke ingang uit het bestuur wenste te treden. Door deze ontstane situatie konden de twee door het bestuur voorgestelde kandidaat-bestuursleden zonder wijziging van artikel 8 worden voorgedragen. Op voordracht van het bestuur werd de waarnemend voorzitter gekozen tot voorzitter. Hij ini-

tieerde zijn voorzitterschap met woorden van dank voor afgetreden voorzitter, de heer K.W. van Netten en voor mevrouw M. van Papeveld-Hörst.

Daar er geen tegenkandidaten waren gesteld, werden de statutair aftredende bestuursleden, mevrouw E.C. van der Vlis-Dijkema en de heer W. van de Wetering, herkozen. Tot nieuwe bestuursleden werden gekozen de heer J.A.C. Mathijssen en de heer A. Ouwendijk.

De vergadering ging akkoord met een verhoging van de contributie tot f 34,50 ingaande 1 januari 1992. Hierbij werd wel de kanttekening gemaakt dat dit voorlopig de laatste verhoging dient te zijn. Tevens werd het besluit genomen dat ook deze verhoging op de aparte rekening zal worden gereserveerd. Dit zolang er nog geen klaarheid is gekomen in de financiële relatie tussen de gemeente Vlaardingen en onze vereniging. Van de heer J. Andersom kwam het voorstel dat een ledendeputatie - niet bestaande uit leden van het bestuur - deze zaak met de gemeente gaat bepraten.

Betreffende suggesties voor het 25 jubileum verzocht de voorzitter deze schriftelijk in te dienen.

Het bestuur kon nog geen definitieve uitspraak doen betreffende de Moerman-boerderij. De gemeente werd geïnformeerd over de kosten van een noodzakelijk geachte verbouwing. Tijdens de rondvraag werden inzake het Tijd-Schrift de volgende vragen gesteld. Is het mogelijk om de convocatie en de daarbij behorende verslagen los van het Tijd-Schrift te laten verschijnen? Is het mogelijk om een beter soort papier te gaan gebruiken, dit met het oog op het illustratiemateriaal? De voorzitter beloofde beide zaken te onderzoeken. Een andere vraag had betrekking op de Moerman boerderij.

Indien er na 1992 voorlopig geen verhogingen van de contributie komen, is er dan wel financiële ruimte voor een verbouwing van dit onderkomen? De voorzitter antwoordde dat de vereniging wel een principiële belangstelling heeft voor deze ruimte, maar niet over de middelen beschikt om hierin te investeren.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot de voorzitter de vergadering om 20.15 uur.

JAARVERSLAG EN OVERZICHT ACTIVITEITEN

Het totaal aantal leden bedroeg bij het opstellen van dit verslag 1060. Gedurende het verslagjaar konden wij 122 nieuwe leden aan ons bestand toevoegen. Om diverse redenen lieten 37 leden ons weten dat zij hun lidmaatschap per 1 januari 1992 beëindigd willen zien. De algemene ledenvergadering werd gehouden op 19 februari 1991 in de aula van het Groen van Prinsterer Lyceum aan de Rotterdamseweg 55 te Vlaardingen. Het verslag van deze bijeenkomst is in dit nummer opgenomen.

Het bestuur kent sinds de algemene ledenvergadering de volgende samenstelling:

W.C. den Breems,	voorzitter
W. van de Wetering,	vice-voorzitter
C.J. Hart,	secretaris
J.J. Westerdijk,	penningmeester
L.A. Kalden	
J.A.C. Mathijssen	
D. van Os	
A. Ouwendijk	
mevrouw E.C. van der Vlis-Dijkema.	

Het bestuur vergaderde het afgelopen jaar zeven maal. In het jaar 1991 was de Historische Vereniging Vlaardingen onder meer aanwezig bij het afscheid van de heer J. van Dorp, als directeur van het Visserijmuseum, de viering van de 100e geboortedag van Koos

Vorrink, de Mozart-avond in het kader van de Internationale Orgelweek, de evenementen rond de komst van de Undine, de uitreiking van het waarderingsteken D'Akerboom 1991, de tentoonstelling Vlaardingen in de Middeleeuwen, de expositie over oude kalenders in het Stadsarchief alsmede de presentatie van het foto-boek "Vlaardingen veranderd... verandert...".

Een aparte vermelding verdient de bijzonder geslaagde Open Monumentendag. De kraam van onze vereniging was op 14 september (op het Emaus,) een ontmoetingspunt voor leden en een vraagbaak voor informatie over onze vereniging en haar activiteiten.

De presentatie van het Historisch Jaarboek Vlaardingen 1991 (15e editie) vond plaats op 12 november 1991 in school "De Regenboog" aan de Boslaan 1 te Vlaardingen. De schrijver van het artikel "Joden in Vlaardingen, 18e eeuw- 1935 (1943)", de heer H.L. Luth reikte het eerste exemplaar uit aan het bestuur van de Nederlands Israëlitische Gemeente te Rotterdam, vertegenwoordigd door de secretaris de heer H.N. Bonnewits. Aansluitend werd een bezoek gebracht aan de nabijgelegen Joodse begraafplaats. Het jaarboek was opnieuw een produktie van de Historische Vereniging Vlaardingen met de medewerking van het Stadsarchief Vlaardingen. Naast de jaarverslagen van de Archeologische Werkgemeenschap Helinium, de Historische Vereniging Vlaardingen, het Stadsarchief Vlaardingen, het Streekmuseum Jan Anderson en het Visserijmuseum, omvat het jaarboek de Kroniek van Vlaardingen 1940, samengesteld door de heer M.A. Struijs en de Kroniek van Vlaardingen 1990, samengesteld door mevrouw M. van Papeveld-Hörst. Voorts telt het jaarboek de volgende artikelen: "Vlaardingse dieverijen aan boord van het VOC-schip "Sleewijk" in 1714" door de heer P.J. Moree, "De verzwaring van de Maasdijk te Vlaardingen in 1590", door de heer A. Brouwer en mevrouw I. Vellekoop.

Bijeenkomsten

Hoe Vlaardings is ons Vlaardings II?, de vervolglezing van prof. dr. C. van Bree over het Vlaardings dialect op 24 januari, was wederom een publiekstrekker.

De algemene ledenvergadering vond plaats op 19 februari. Na de pauze vertelde de oud-rector van het Groen van Prinsterer Lyceum, de heer L.F. Jansen over "zijn" leerlingen, die uitgroeiden tot bekende schrijvers.

De Vlaardingse Hermandad was het onderwerp van een lezing over de historie van onze gemeentepolitie, gegeven door de heer L.A. Buijnsters. Na afloop vond er een rondgang plaats door het nieuwe hoofdbureau van politie.

Films over Vlaardingen werden vertoond op 23 april in gebouw Triangel. Aan bod kwamen zowel stomme- als geluidsfilms die onze stad toonden tot de jaren 60.

Op 14 mei de lezing *Schoonhoven*, die werd gegeven door onze oud-stadsgenoot de heer M.J. van de Hoeven, thans woonachtig aldaar. De bijeenkomst diende onder meer als "trekker" voor de voorjaarsexcursie.

100 jaar Spoor, was een avond ter gelegenheid van de viering van het in gebruik nemen op 17 augustus 1891 van de spoorlijn van Schiedam naar Maassluis. De lezing - georganiseerd in samenwerking met de Historische Vereniging Maassluis - werd gegeven door mevrouw J. van der Mark van het Stedelijk Museum te Maassluis.

De Hoogkamer was op 22 oktober de lokatie voor de lezing *70 jaar Volksgebouw, van blauwe... tot rode schuur*. Spreker was de heer H. van der Lee.

Het jaar 1991 werd afgesloten op 21 november met de voordracht *Warmelo & Van der Drift - Haringgroothandel van vaders op zoons*. De heer J.L.J.M. van der Drift voerde het woord.

Het gemiddeld aantal bezoekers van deze bijeenkomsten bedroeg 120 leden en andere belangstellenden.

Excursies

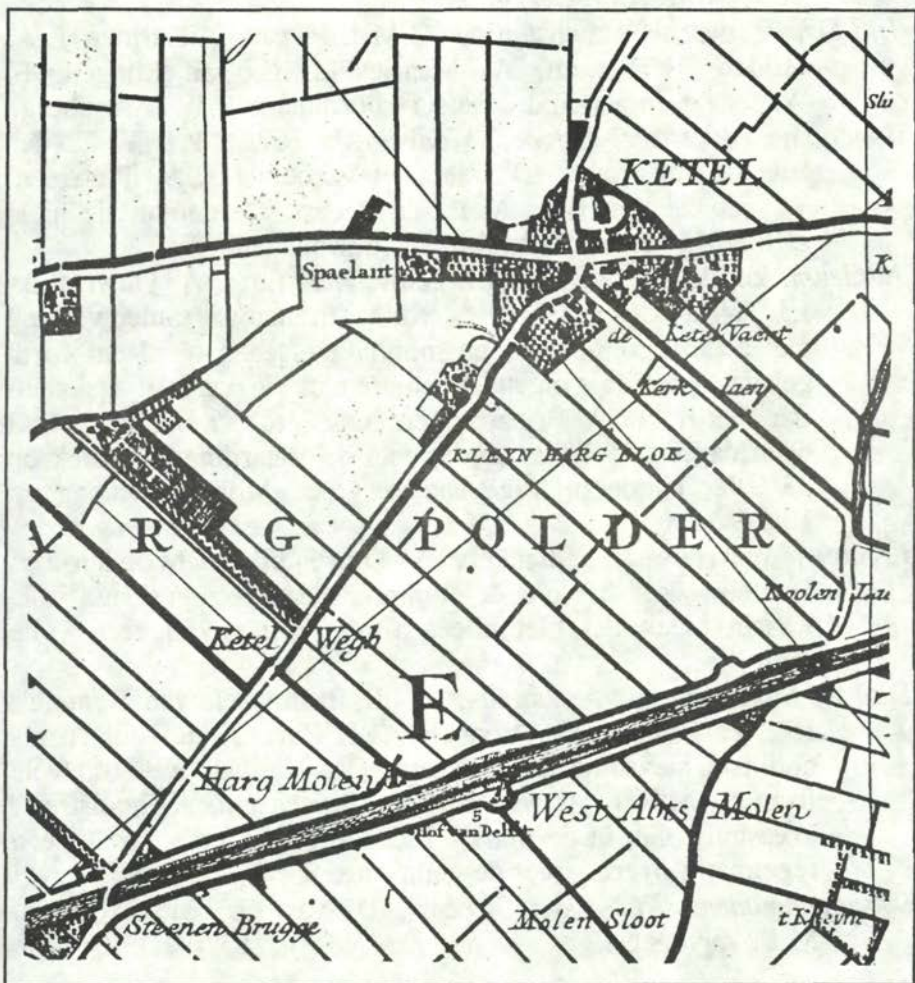
Op 8 juni bezochten 39 belangstellenden de tweeling-stadjes Nieuwpoort en Schoonhoven aan de Lek. Onder deskundige leiding werd onder meer bezichtigd het stadhuis en de vestingwerken van de Nieuwpoort en de oude stadskern van Schoonhoven. Het doel van de najaarsexcursie op 21 september was het "Fort aan de Hoek van Holland". Met (slechts) negen deelnemers vond er een rondleiding plaats door een selectie van de 106 vertrekken en ruimten van dit voormalig kustverdedigingswerk.

Commissies

De commissies van de Historische Vereniging Vlaardingen - samengesteld door leden en bestuursleden - waren ook dit jaar zeer actief.
Bibliografie: M.A. Struijs, J.P. van der Voort. Geen nieuwe ontwikkelingen.

Excursies: M. de Baan, P.J. Westerdijk, W. van de Wetering. Zie voor de excursies elders in dit verslag. De commissie betreurt het feit dat de excursies in het najaar zo weinig bezoekers trekken. Suggesties om dit te verbeteren worden gaarne ingewacht.

Historische Publikaties: Mevrouw C. Bot, C.M.L.P. Bracco Gartner, C.J. Hart, J. van Hees, D. van Os, mevrouw E.C. van der Vlis-Dijkema. Het mederedigeren van het Historisch Jaarboek Vlaardingen 1991 en activiteiten in verband met publikaties in het kader van het komende jubileum waren onder meer de taken van deze commissie. Onder de commis-

Op 24 maart is de Atlas van Cruquius onderwerp van de lezing.
Hier een stukje van deze kaart van Kethel alsmede de Poldervaart.

sie ressorteert de werkgroep

Tijd-Schrift: met als samenstelling: C.M.L.P. Bracco Gartner, L.A. Kalden, H.J. Luth, A. Maarleveld. E. van Rongen, P. Wapenaar en als eindredacteur/coördinator F.W. Assenberg.

Commissie Industrieel Erfgoed Vlaardingen (C.I.E.V.): W.C. den Breems, mevrouw J.P. de Ligt-Verboon, A.A. Pietersen, W. van de Wetering, M.P. Zuydgeest. De commissie hield zich bezig met een aantal lopende projecten.

Jubileum: kernleden: W.C. den Breems, H.J. Luth, A. Ouwendijk, J.J. Westerdijk, P.J. Westerdijk. In nauwe samenwerking met andere commissies en individuele leden werd en wordt gewerkt aan de volgende activiteiten: de verjaardagskalender, het fotoboek "Vlaardingen veranderd... verandert...", de open dag op 25/1/92, de dag van de Vlaardingse muziek op 23/5/92, en de bijdrage aan de Open Monumentendag op 12/9/92.

Lezingen: mevrouw J.F. Blankert, A. Ouwendijk, A.M. Thurmer. Opnieuw was dit voor de commissie een zeer geslaagd jaar, waarin bleek dat niet alleen films zorgen voor een volle zaal.

Stad en Monument: J. Amoureux, M. de Baan, A.J. van Bommel, J.P. ter Brugge, L. Droppert, C.J. Hart, J. de Ligt en als notuliste mevrouw A. Oostrum. Ook dit jaar weer op vele fronten actief: ontwikkelingen binnenstad, Schoolstraat, Weeshuis, Gat in de Markt, Moerman boerderij. Tevens een regelmatig overleg met de gemeente.

Vissersmonument: W.C. den Breems, D. van Os, M.A. Struijs, M.P. Zuydgeest.

Bij de afsluiting van het jaar 1991 wil het bestuur alle commissieleden en de vele bezorgers van onze publikaties danken voor het vele werk dat zij in het belang van onze vereniging verzetten.

GESCHIEDENIS VAN HET VLAARDINGSE BIBLIOTHEEKWEZEN

Ontstaan en ontwikkeling van de Gemeentebibliotheek.

M.A. Struijs

Voorlopers.

Dat pas in 1919 een serieuze poging in het werk werd gesteld om in Vlaardingen een openbare leeszaal en bibliotheek te stichten, wil niet zeggen dat er voordien in Vlaardingen niet werd gelezen. Integendeel. Al in 1827 werd door de Vlaardingse boekhandelaar Reinier Kikkert een openbare leesbibliotheek opgericht, waar men zich voor een jaar of een gedeelte daarvan kon abonneren voor één boek per keer.

Voor 6 gulden kon men zich voor een jaar abonneren en verder voor 3 gulden en 50 cent, 2 gulden of 1 gulden. Men had keuze uit Godgeleerde boeken, waaronder ook de preek van Ds. Husley Viervant over Psalm 124. Hij hield deze preek naar aanleiding van de behouden terugkeer van de Vlaardingse vloot, na het uitbreken van de 4e Engelse oorlog in 1781. Vervolgens waren er geschiedkundige werken, waarvan er één het vermelden waard is, want het was een handschrift dat "langs een onbekend kanaal gekomen was van St Helena, of levensbeschrijving van Napoleon, door hem zelve"! Maar ook was er "Keeze kost in Phoeve schotels, door een Genootschap Oranje Klanten". Verder waren er "mengelwerken", "allerlei vermakelijke, wonderbare, vreemde en nooit gehoorde geschiedenissen" volgens de boekenlijst. Dan nog romans, rovers-, spook- en moordgeschiedenissen, reisverhalen en biografieën,

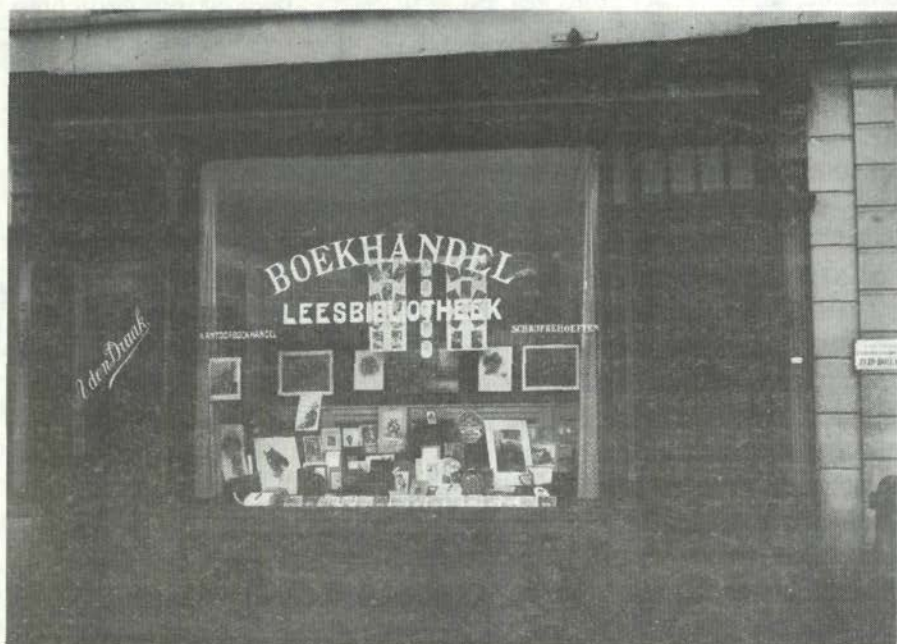
In 1919 werd deze sfeervolle foto van de Oosthavenkade gemaakt. In het pand met de luiken, nummer 17, was ooit de C.O.L.B. gevestigd.

alsmede taal-, zedenkundige- en wijsgerige boeken en gedichten. De in 1830 door Kikkert uitgegeven catalogus, waaraan het bovenstaande is ontleend, telt in totaal 671 nummers, maar veel boeken waren in twee of meer delen, terwijl de nog aanwezige oudere boeken niet in de catalogus waren opgenomen. Kikkert schatte zelf het totale aantal boeken op ruim 1.500.

Naast deze bibliotheek bestond er een aantal Leesgezelschappen of Leeskringen. Al een jaar voordat Kikkert zijn bibliotheek oprichtte, in 1826, werd het leesgezelschap "De Honingbij" opgericht. Een besloten gezelschap met slechts 12 leden. Deze club kocht zelf boeken aan en liet die vervolgens onder de leden circuleren. Aan het eind van het jaar werden de uitgelezen boeken verkocht. Het lidmaatschap van zo'n gezelschap was aan strenge regels gebonden, zodat men er niet gemakkelijk ingang in had. Zodoende werden steeds meer andere gezelschappen gesticht. De behoefte eraan was kennelijke groot. In 1839 ontstond zo "Onderling genoeg" in 1852 "Chrysosthomus", in 1874 "Eensgezindheid", in 1905 "Zonder Naam" en daarna nog "Ongenoemd" en "Crescendo". De meeste gezelschappen hadden een lang leven. "Ons Genoegen" bijvoorbeeld haalde in 1964 zelfs het 125-jarig bestaan.

Naast deze leesgezelschappen, of -kringen, bestonden nog enkele bibliotheken, zoals de Volksbibliotheek uit 1886 en de Vakbibliotheek uit 1912, beide ontstaan uit initiatieven van het Departement Vlaardingen van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen of van enkele leden daarvan. De rond 1915 opgerichte Leeskring "Timotheus" van de Nederlandsche Protestantenvbond veranderde van leesportefeuille-uitleen van lieverlede in een uitleenbibliotheek en zo ging het ook met de bibliotheek van de afdeling Vlaardingen van de Volksbond tegen Drankmisbruik. Verder was er nog een rooms-katholieke parochie-bibliotheek, waarvan het ontstaan gezocht moet

Oosthavenkade nummer 5. Zoals u ziet had A. den Draak hier een bibliotheek, maar, ook de C.O.L.B. heeft hier een onderkomen gehad.

worden in het midden van de vorige eeuw en bij de Vereeniging "Vincentius à Paulo". Er werd dus toch heel wat gelezen in Vlaardingen, al behoorden de leden van de gezelschappen vrijwel uitsluitend tot de sociale bovenlaag van de bevolking. De oprichting van de Nutsbibliotheek bracht "het boek" wel wat dichterbij het gewone volk, maar lang niet iedereen had toegang tot goede lectuur.

Het begin.

In 1919 werd van twee kanten een poging gedaan daarin verandering aan te brengen. Op de één na laatste dag van dat jaar richtte het bestuur van het Departement Vlaardingen van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zich in de volgende bewoordingen tot de gemeenteraad:

"... overtuigd van het streven van Uwen Raad om de ontwikkeling der volksklasse op elk gebied te willen bevorderen, is niettemin van oordeel dat naast het vele dat ten deze in onze gemeente reeds werd verricht, en nog een terrein als geheel braak liggende moet worden beschouwd, te weten dat van de openbare leeszaal en bibliotheek".

Een dergelijke instelling achtte men, zeker in een stad van 25.000 inwoners, een eis van de tijd.

Uit het vervolg van de brief blijkt dat men al eerder plannen had gehad tot stichting van een leeszaal en bibliotheek, maar dat men door financiële problemen hiervan heeft moeten afzien. Maar, zo vervolgt de brief, "nu in de laatste landelijke begroting van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een subsidie-regeling voor openbare leeszaalen is opgenomen, is het departement

van oordeel dat het oprichten van eene openbare leeszaal en bibliotheek thans met voortvarendheid dient te worden aangevat". Het departement maakte vervolgens een gebaar door haar eigen bibliotheek voor zo'n openbare instelling beschikbaar te stellen.

Op het adres van het Nut kwamen zeven adhesiebetuigingen binnen. Van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij (SDAP), van de Bond van Nederlandsche Onderwijzers, van de Nederlandsche Protestantenvbond, van het Vrijzinnig Comité (de afdeling Vlaardingen van de Liberale Unie), van het Nederlandsch Onderwijzersgenootschap, van de Commissie voor Hooger Onderwijs buiten de Universiteiten en van de Vereeniging Volksonderwijs.

Evenals het Nut, stelde ook de Nederlandsche Protestantenvbond en de Volksbond tot Bestrijding van het Drankmisbruik hun bibliotheken beschikbaar, mocht het tot de oprichting van een openbare leeszaal komen. Aanvankelijk in bruikleen, maar na een aantal jaren in eigendom van de nieuwe vereniging. Want dat gekozen zou worden voor een verenigingsvorm stond voor iedereen eigenlijk wel vast.

Oprichting Christelijke Leeszaal en Bibliotheek.

Het Nut was niet de eerste die een poging deed een Openbare Leeszaal van de grond te krijgen. Medio december 1919 werd namelijk opgericht een Christelijk Comité voor Ontspanning "C.A.V.I.". De eerste activiteit van dit Comité was het voorbereiden van de oprichting van een Christelijke Openbare Leeszaal. Per brief van 17 december stelde het comité de burgemeester op de hoogte van deze plannen en al op 9 januari 1920 werd opgericht de "Vereeniging tot Oprichting en Instandhouding ener Christelijke Bibliotheek". Evenals het Nut kwam ook deze vereniging met de vraag om ge-

meentesubsidie en dit verzoek ging vergezeld van niet minder dan 39 adhesiebetuigingen van allerlei Christelijke verenigingen. Geschreven op het eigen briefpapier, maar er waren ook voorgestencilde formuliertjes met een standaardtekst, waarop alleen de naam van de steungever ingevuld behoefde te worden. De adhesiebetuigingen kwamen van diverse instellingen (zie bijlage nr. 1). Uiteraard van de ook lándelijk werkende verenigingen en bonden, de Vlaardingse afdelingen daarvan. Zelfs was er een instemmende brief van de afdeling Vlaarding van de Rooms-Katholieke Volksbond: "...dat zij instemmen met het aangevoerde motief dat een Christelijke Leeszaal, beter dan eene Gemeentelijke, kan waken tegen alles wat schadelijk is, zoowel voor de jeugd als voor volwassenen; dat zij daarom, en mede omdat genoemde vereeniging een groot deel der ingezetenen onzer Gemeente achter zich heeft, Uw geachte college verzoeken bedoelde subsidieaanvraag in te willigen".

Dit grote aantal adhesiebetuigingen geeft niet alleen een beeld van de toch wel indrukwekkende achterban van de plannenmakers voor een Christelijke bibliotheek, maar ook van het grote aantal Christelijke verenigingsvormen in onze stad. In een Memorie van Toelichting gaf de jonge vereniging een beginselverklaring uit. De volledige verklaring is als bijlage nummer 2 opgenomen.

Eén of twee ?

Eén en ander veroorzaakte een dilemma voor het gemeentebestuur omdat dat zich gesteld zag tweemaal een verzoek tot subsidie in te willigen, terwijl tevens de kans bestond dat ook de rooms-katholieken om een subsidie zouden komen. Gezien de financiële positie van de gemeente viel daar echter niet aan te denken en zou er dus één af moeten vallen. De enige manier om slechts één subsidie te

Dayer. Links de Oude Haven.

verstrekken en daarbij niemand uit de boot te laten vallen, was samenwerking tussen beide aanvragers. Burgemeester en Wethouders nodigden daartoe beide partijen uit voor een conferentie in het Stadhuis op 18 maart 1920. In dat gesprek bleven de financiële consequenties voorlopig even buiten beeld, omdat het eerst ging om de vraag hoe het karakter van een openbare leeszaal en bibliotheek zou moeten zijn. Kon er één Algemene (Gemeentelijke) Openbare Leeszaal worden gesticht? Het schoolhoofd P.J. van der Schaar, voorzitter van de Christelijke vereniging, die als eerste het woord kreeg, maakte duidelijk dat zijn club tegen een gemeentelijke leeszaal was. Zo'n leeszaal zou dan worden beheerd door een commissie "waarin noodwendig ook Sociaal-Democraten enzovoort zitting zullen hebben. Daaruit zullen conflicten voortvloeien en zullen de Christelijke partijen in een hoek worden geschoven". De vereniging achtte een Nutsleeszaal minder gevaarlijk dan een gemeentelijke "welke een propaganda-middel zal kunnen worden voor Sociaal-Democraten en communisten"!

Ondanks tegenwerk van B & W en van de vertegenwoordigers van het Nut, kon op deze vergadering geen overeenstemming worden bereikt. De Christelijke vereniging legt in een brief van 1 april aan B & W nog eens omstandig uit waarom zij niet met de "Openbare" kunnen samenwerken: "Met de oprichting eener Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek beoogt onze Vereeniging aan de inwoners dezer Gemeente gezonde lectuur aan te bieden, bestrijken-de ieder terrein des levens, dus: Gods-dienst, Kunsten en Wetenschappen, Vakbeweging, Economie en Ontspanning en dit alles in den uitgebreidst mogelijke zin, met uitzondering echter van zulke schrifturen, die het Gezag der heilige Schrift trachten aan te randen of ondermijning van de zedelijkheid en de gevestigde orde beoogen. Lectuur van deze aard mogen wij op grond van ons beginsel niet aanbieden. Wij achten, zooals door ons reeds mondeling is uiteen-

gezet, een Openbare Leeszaal en Bibliotheek wel degelijk een Instituut van opvoedkundige strekking, dat niet alleen een leidend, maar ook een preventief karakter moet dragen, omdat een groot deel van het publiek, dat wij verwachten, niet ontwikkeld genoeg is, om in dezen op eigen benen te kunnen staan, dus met oordeel des onderscheid kan lezen". En: "Wij zijn van mening, dat alleen door het leggen van een vast, wel omschreven beginsel, in de toekomst kan voorkomen worden, dat het instituut Openbare Leeszaal en Bibliotheek als propaganda-middel in handen komt van hen, die van het prediken van ongeloof en revolutie hetzij doelbewust of niet, alle heil voor de menschheid verwachten".

Op 3 juli 1920 volgde een tweede bijeenkomst, waar de burgemeester uitlegde dat de vraag waar het om ging was welke leeszaal de meeste kans van slagen en de meeste reden van bestaan had in een gemeente als Vlaardingen: een Gemeentelijke openbare, een Christelijk openbare of een algemene. Een algemene vereniging die een leeszaal en bibliotheek zou exploiteren had overigens de voorkeur van het college van B & W. Na deze inleiding gaf een bestuurslid van de Centrale Vereeniging voor Openbare Leeszalen en Bibliotheken een uiteenzetting over het nut van zo'n instelling. Zijn opvattingen daarover liepen parallel met die van B & W. De heer Van der Schaar reageerde met te zeggen dat het Nut nu wel een adres had gestuurd, maar verder niets had gedaan. De Christelijke vereniging had daarentegen doorgewerkt en hoopte nog in deze maand juli alvast haar eigen leeszaal te openen en nog vóór de komende winter de gehele inrichting rond te hebben. Uiteraard wekte dit enige wrevel bij de aanwezige bestuursleden van het Nut, die terecht wezen op het bestaan van de Nutsbibliotheek. Een verschil van inzicht was er ook op het punt of een leeszaal een pedagogisch instituut is. De Christelijken meenden dus van wel, maar door de leden van de Centrale Vereeniging werd deze opvatting bestreden,

want er is geen leiding in een leeszaal. Zodra daar wel leiding is, is het geen leeszaal meer. Het is twijfelachtig of de Vlaardingers dit idee onderschreven. Waarom waren er anders vier onderwijsinstellingen die het voorstel van het Nut ondersteunden ?

In de bijeenkomst werd ook enige kritiek gespuid op de lectuurlijst van de Christelijke leeszaal, die "zeer partijdig" werd genoemd. Het Socialistische blad "Het Volk" kwam daar bijvoorbeeld niet op voor, maar 25% van de Vlaardingers was toen Sociaal-Democraat! De man van de Centrale Vereeniging stelde: "Het is toch geen pornografie ? En al was dit het geval, dan nog zou men er kennis van moeten nemen". (We nemen maar aan dat hij "moeten kunnen nemen" bedoelde!) De opmerking over het grote aantal SDAP'ers in Vlaardingen, volgens spreker dus 1/4, maar volgens één van de wethouders zelfs 1/3 van de bevolking, kwam voort uit een opmerking van Van der Schaar, dat de Christelijke leeszaal weldra door "iedereen" gebruikt zal gaan worden. Terecht werd hij er dus op gewezen, dat er dan ook bladen van de SDAP aanwezig zouden moeten zijn.

Oprichting Openbare Leeszaal en Bibliotheek.

Ook deze bijeenkomst leverde niet het gewenste resultaat op en dat leidde ertoe dat op 9 juli 1920 de Vereeniging Openbare Leeszaal en Bibliotheek werd opgericht, die ook prompt een subsidie aanvraagde. Uit het advies dat B & W op 17 augustus 1920 aan de gemeenteraad uitbracht, blijkt dat binnen het college geen eenstemmigheid heerste. De meerderheid vond dat het oprichten van twee afzonderlijke leeszalen verspilling van krachten en geld was, terwijl zij ook bevreesd was voor een steeds grotere splitsing. Bovendien zou de lectuur in de beide leeszalen voor 90% dezelfde zijn, waarbij dan alleen het verschil van inhoud tussen de resterende 10% het

Interieur van de openbare bibliotheek aan de Dayer. Let niet alleen op de prachtige kachel, maar ook op de achter in de zaal hangende kranten e.d.

bestaan van twee leeszalen zou wettigen. Het advies kwam er uiteindelijk op neer dat B & W een particuliere inrichting, dus geen gemeentelijke exploitatie, het meest gewenst achtte en dat zij daarom het verzoek van de "Openbare" steunden en die vereniging wilden subsidiëren.

Op 7 september 1920 kwam dit voorstel in de raadsvergadering aan de orde en werd daar zeer uitvoerig besproken. Het resultaat was dat het voorstel van B & W met 9 tegen 8 stemmen werd verworpen. Geen subsidie dus. Noch voor de "Openbare", noch voor de "Christelijke", hoewel verschillende raadsleden ervoor hadden gepleit om aan beide verenigingen subsidie te geven. Ook pogingen die later in dat jaar werden ondernomen en voorstellen bij de begroting om de Christelijke Leeszaal te subsidiëren mochten niet gelukken. De verenigingen moesten hun financiën dus zelf maar op tafel zien te krijgen.

Opening Christelijke Leeszaal.

Zoals opgemerkt zou de Christelijke Leeszaal al in 1920 worden geopend en dat gebeurde inderdaad: via een advertentie in de Nieuwe Vlaardingsche Courant van 3 september 1920 werd door het bestuur medegedeeld dat op maandag 6 september om 7 uur 's avonds de leeszaal zou worden geopend. Nadrukkelijk werd gesteld dat die leeszaal was: "gratis toegankelijk voor alle personen, van welke richting ook, van beide seksen, boven de 18 jaar". De openingstijden waren gedurende de eerste maanden beperkt tot de avonden van 7-10 en 's zaterdags van 3-10 uur. Dit betrof alleen de leeszaal, want de uitleenbibliotheek zou pas in oktober gereed zijn. De leeszaal was toen gevestigd in de voormalige schoenenwinkel van H. de Bruin, Oosthavenkade 5 (later Fotohandel Niestadt). In de winkel aan de voorkant zou de uitleenbibliotheek

komen en in de kamer erachter stond een grote tafel, waarop een rek met alle mogelijke dag-, week- en maandbladen, politieke- en vakbladen, staatsbladen en raadsstukken. Daar weer achter was de studiekamer met studieboeken en plaatwerken. Dat die leeszaal duidelijk in een behoefte voorzag, bleek uit het bezoek: de eerste week na de opening werd de instelling door 168 personen bezocht! Soms was het zó druk dat er amper voor een ieder plaats was, zodat men de ruimte toen al ontoereikend vond. In het krantebericht dat opgetogen melding maakt van dit resultaat, wordt nog fijntjes opgemerkt dat het publiek een ruimere blik bleek te hebben dan zij die door kortzichtigheid, bewust of onbewust, menen de O.L. te moeten tegenwerken. Alle bezoekers hadden zich verbaasd over de grote verscheidenheid aan lectuur op ieder gebied en van elke richting. Het publiek bestond dan ook uit mensen van allerlei slag: kantoorbedienden, kuipers, postboden, onderwijzers en winkelbedienden, zowel mannen als vrouwen en zelfs waren al een paar avonden dienstmeisjes gesignaleerd, alsmede een enkele plaatselijke arts. Het toezicht in de zaal werd uitgeoefend door de assistente, mej. A. van Dam, die voorheen in de Schiedamse Leeszaal had gewerkt. Het bericht eindigt met de opmerking dat het bestuur, door goed en kwaad gerucht heen, hoopt voort te gaan om werkzaam te zijn in het belang van de intellectuele en geestelijke ontwikkeling van de Vlaardingse bevolking.

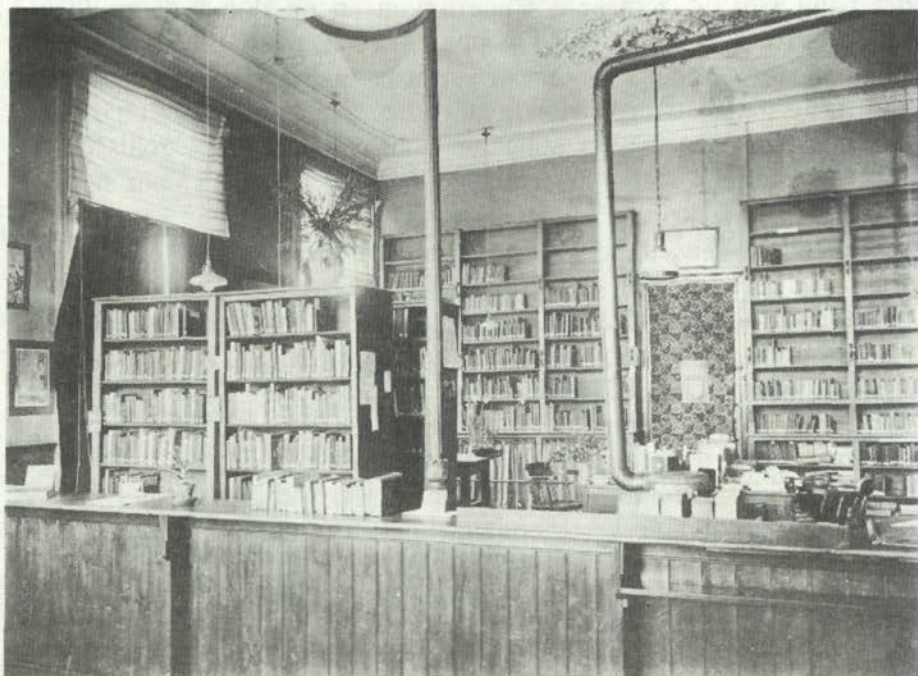
Opening Openbare Leeszaal en Bibliotheek.

Het bestuur van de andere vereniging had inmiddels ook niet stil gezeten. Ook zij was op zoek gegaan naar een onderkomen en dat werd gevonden in het zogenaamde "Verkooplokaal" of Afslaggebouw aan de Bovendayer, op de Westhavenkade. Dit pand stond leeg, omdat de visafslag was verplaatst naar het inmiddels gereed gekomen Handelsgebouw aan de Parallelweg. De vereniging huurde

het pand van de gemeente Vlaardingen en op donderdagmiddag 6 oktober 1921 kon men de Openbare Leeszaal en Bibliotheek officieel openen. Maar voor het zover was, werd in de gemeenteraad nog pittig gedebatteerd over de subsidie. Moest men de "Openbare" ook een jaar lang zonder subsidie laten aanmodderen, zoals dat bij de "Christelijke" was gebeurd (?). Of dienden beiden voor het hele jaar subsidie te krijgen, hoewel de "Openbare" pas in oktober zou beginnen? Tijdens dit debat werd min of meer erkend dat het niet goed was geweest om de Christelijke vereniging de subsidie over 1920 te onthouden, maar dat kon niet meer worden teruggedraaid. Met 11 tegen 7 stemmen besloot men om de O.L.B. een subsidie toe te kennen van 2.927 gulden en de C.O.L.B. van 2.745 gulden. Eén en ander berekend via percentages van het inwonertal en gekoppeld aan de te ontvangen rijkssubsidie. Onder de aanwezigen bij de opening bevonden zich leden van het college van B & W, raadsleden en diverse vertegenwoordigers van dergelijke instellingen uit de omgeving van Vlaardingen. En ja, toch: het bestuur en de directie van de Vlaardingse Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek was er ook!

De opening werd verricht door notaris Anthonie Knottenbelt omdat die al zestien jaar eerder had getracht een leeszaal te stichten. In zijn openingsrede zei hij daar zelf van dat die eerste leeszaal toen "niet heeft opgenomen". Men was toen wat te haastig gebakerd. Hij achtte de tijd daar nu rijper voor, want het ontwikkelingspeil was gestegen en er was nu ook tijd om te lezen. Evenals de andere sprekers, zoals burgemeester Pruis, betreurde hij het dat er geen samenwerkingsvorm gevonden was, zodat slechts één leeszaal behoefde te worden ingericht. Hij hoopte dat men elkaar zou aanvullen en niet bestrijden. De voorzitter van de vereniging, Anthonie Schouten, schoolhoofd van een openbare school, merkte aan het slot nog op dat hij de aanwezigheid van de "zustersvereeni-

Een goed beeld krijgt u hier van het inwendige van de bibliotheek aan de Dayer. Met name de fraaie kachelpijp en de (onvriendelijke) balie domineren deze schitterende opname.

ging" zéér op prijs stelde en hij verzocht tot samenwerking bij het verspreiden van goede lectuur. Zijn collega in ambte, maar dan ener Christelijke school, P.J. van der Schaar, voorzitter van de Christelijke vereniging, merkte op dat hij de goede collegiale samenwerking met Schouten, ondanks verschil van principe en standpunt, als een symbool voor de goede samenwerking tussen de beide leeszalen zag. Na het uitspreken van gelukwensen aan het adres van de "Openbare", nodigde hij het bestuur daarvan uit om spoedig ook aanwezig te zijn bij de opening van de nieuwe lokalen van de "Christelijke".

Maar alvorens op die plannen in te gaan, moet nog worden opgemerkt dat de opening van de Openbare Leeszaal enigszins werd overschaduwed door een niet aflatende geruchtenstroom. De aanwezigheid van het bestuur van de "Christelijke" bij de opening ten spijt, zullen we de bron van die geruchten toch bij hen moeten zoeken, al zullen zij stellig niet de verspreiders ervan zijn geweest. Die geruchten wilden namelijk dat de O.L.B. een instelling "in vrijzinnigen geest" zou zijn. In een ingezonden stuk in de Nieuwe Vlaardingsche Courant van 4 oktober 1921 wijst het bestuur van de vereniging op de Rijksregels voor de subsidie, waarin wordt bepaald dat een inrichting als de hunne "zonder onderscheid van godsdienstige overtuiging, politieke gezindheid of maatschappelijke stand" voor iedereen bestemd is en dat zij moreel schadelijke lectuur dient te weren en verder geheel onpartijdig moet zijn. Met klem verzekert het bestuur dat zij "noch links, noch rechts zijn, maar algemeen". De inrichting van de O.L.B. verschilde uiteraard weinig van de andere. Er konden 11 dagbladen worden ingezien en 33 week- en maandbladen. Dat de leeszaal inderdaad een algemeen karakter had, zou kunnen blijken uit de keuze van de weekbladen: zowel het R.K. Weekblad "Opgang", als "De Hervorming" en "Christelijk Vrouwenleven" waren aanwezig, maar typisch Socialis-

tische bladen worden, althans in de krant niet genoemd. De leeszaal was gratis toegankelijk. Voor de uitlening werd een jaarlijkse contributie van één gulden geheven. De geleende boeken werden meegegeven in een verplichte stevige zwarte kافت, waar 10 cent voor moest worden betaald.

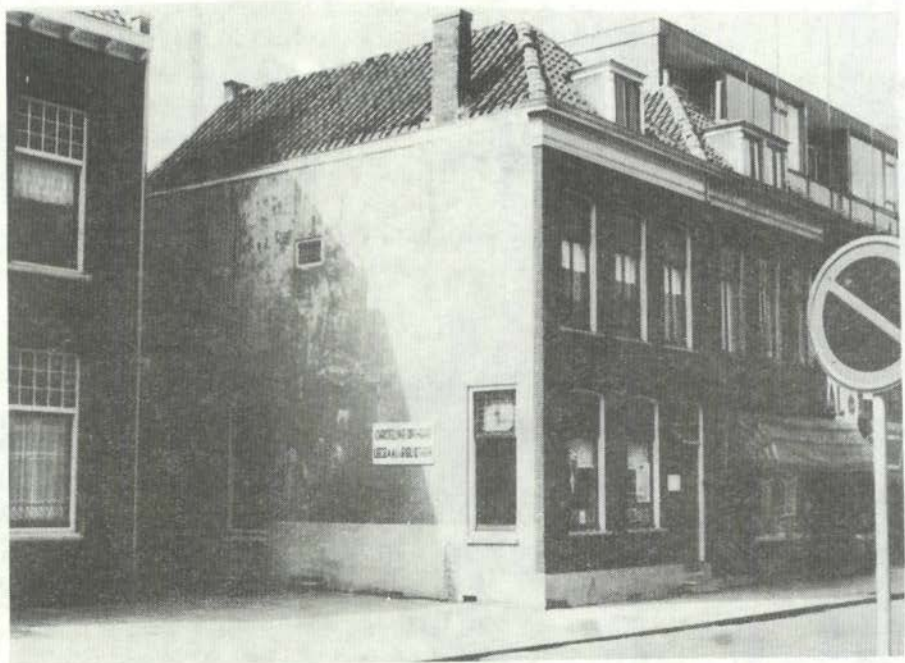
Andere vestigingen van de "Christelijke".

Uit de uitnodiging van Van der Schaar aan de O.L.B. om ook aanwezig te zijn bij de opening van de nieuwe lokalen van de C.O.L.B. bleek dat die C.O.L.B. zich elders ging vestigen. De toeloop in de winkel aan de Oosthavenkade was zó groot, dat naar een ruimere behuizing was gezocht. In maart 1921 had men getracht een gedeelte van het Verkooplokaal in huur te verkrijgen, maar dat werd afgewezen omdat de O.L.B. juist een maand eerder dat pand in huur had verzocht. Het lijkt onwaarschijnlijk dat de C.O.L.B. niet heeft geweten dat de O.L.B. al eerder dit verzoek deed. Maar het kan ook zijn dat de C.O.L.B. het oog had op het achterste deel van het Verkooplokaal, want er is sprake van dat de lokalen "in gebruik zijn bij het Brandstoffenbedrijf" en dat zat niet in het voorgebouw. Als de gemeente beide aanvragen had gehonoreerd dan hadden de beide bibliotheken dus al vrijwel direct in één gebouw gezeteld!

Maar de "Christelijke" slaagde er in een andere ruimte te vinden en op vrijdag 25 november 1921 was het zover: in het lokaal "Soli Deo Gloria" aan de Callenburgstraat (nu gebouw De Halte), kwamen bestuur, leden en genodigden van de C.O.L.B. bijeen om de nieuwe vestiging te openen. Niet in dat lokaal was de nieuwe bibliotheek gevestigd, maar in het voormalige woonhuis Schiedamseweg 80, het tweede huis vanaf de hoek van de Wilhelminastraat in de richting van het Verploegh Chasséplein. Voorzitter Van der

Schitterende opname uit 1955 van de Haven. Uiterst rechts het pand van de beide bibliotheken. Aan de linkerzijde ervan is het tegen de zijgevel aangebouwde trappenhuis te zien. Links op de foto zien we naast het witte pand rechts de plaats waar destijds de C.O.L.B. van weleer gevestigd was, Oosthavenkade nummer 17.

Op de Schiedamseweg stond daar waar nu de toegang tot het parkeerterrein is, tegenover de Stadsgehoorzaal, dit pand dat ooit dienst deed als Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek. Opname uit 1965.

Schaar releveert vooraf de geschiedenis van de vereniging en daaruit blijkt dat men op 12 oktober van het vorige jaar de vereniging had willen opheffen, omdat men, door het ontbreken van gemeentesubsidie, financieel geheel aan de grond zat! Het leedvermaak bij "de anderen" was groot: er was al meermalen gevraagd wanneer de leeszaal zou gaan sluiten! Het was, zei Van der Schaar, op die 12e oktober een droevige vergadering, men zat in zak en as.

Maar zie, één van de aanwezigen, de heer P. van den Kerkhoff nam het niet. Hij verzette zich met verontwaardiging tegen een zo roemloos einde. Hij wilde de vereniging in stand houden en voegde "de daad bij het woord", door een financiële bijdrage te geven. De apathie week op slag van de vergadering en ook anderen beloofden een financiële bijdrage te leveren, waarmee een dreigende opheffing van de baan was. Om nog wat meer inkomsten te verkrijgen werd kort daarna een bazaar georganiseerd, die 3.300 gulden opbracht. Ruim voldoende om schulden af te lossen en toch ook nog iets over te houden.

In 1921 besloot de gemeente Vlaardingen alsnog om subsidie toe te kennen, maar dat moest wachten tot de rijkssubsidie ontvangen was en dat was op 20 juli 1921. Een poging om slechts een gedeelte van die rijkssubsidie naar de beide verenigingen door te sluisen werd snel verijdeld: het volle pond werd geëist en ook verkregen. Toen de C.O.L.B. nog aan de Oosthavenkade zat bezat zij slechts 100 boeken voor uitleening en daarom had men er van afgezien de uitleen daar al te starten. Maar inmiddels had het Christelijke publiek zo'n 2.000 boeken bijeengebracht, zodat de uitleen in de nieuwe vestiging wél van start kon gaan.

Na Van der Schaar kreeg collega Schouten het woord en die erkende dat de voorstanders van de "Openbare" indertijd wel wat "gepiqueerd" waren geweest, toen samenwerking werd afgewezen, maar

dat men nu zag dat de (Christelijke) zaak bloeide en dat men daarvan met belangstelling kennis had genomen. Hij riep op tot een goede verstandhouding om gezamenlijk iets te bereiken. Hierna begaf het gezelschap zich naar de Schiedamseweg en bezichtigde de nieuwe lokaliteit, waar een huiselijk karakter overheerste. Er was een flinke leeszaal en boven bevond zich de studiekamer met encyclopedieën en naslagwerken. De inrichting werd door alle aanwezigen schitterend gevonden, maar men vreesde al wel dat ook die ruimte wel weer spoedig te klein zou zijn. En die vrees werd wederom bewaarheid. Al in 1923 verhuisde de C.O.L.B. opnieuw. Weer terug naar de Oosthavenkade, maar nu naar een pand dat vroeger aan de familie Kikkert behoorde, namelijk Oosthavenkade 17, naast de notariskantoor en ter plaatse van het huidige notaris-kantoor.

Een Algemeene Vereeniging Vlaardingsche Openbare Leeszaal en Bibliotheek.

In het begin van 1933 werd de gemeentebegroting voor dat jaar door Gedeputeerde Staten afgekeurd en werd sterk aangedrongen op bezuinigingen in de niet-wettelijk verplichte uitgaven. Onderdeel van die bezuiniging was de subsidie voor de beide leeszalen, die met 2.704 gulden en 75 cent, oftewel de helft, moest worden verminderd, onder de notitie "samenvoeging van de beide openbare leeszalen schijnt ons mogelijk zonder schade voor het lezend publiek"! Na een kort debat besloot de gemeenteraad in zijn vergadering van 26 mei van dat jaar, de subsidie inderdaad te halveren tot 2.700 gulden voor samen, maar pas ingaande in 1934. Samenwerking tussen beide leeszalen werd nu nog meer dan ooit noodzakelijk, maar erg vlot ging dat ook toen niet. Op initiatief van de "Openbare" werd getracht samen een nieuwe vereniging op te richten. De C.O.L.B. stelde daar echter de eis aan dat die verenig-

ing moest bestaan uit de beide besturen en dat die vereniging de subsidies zou innen en gelijkelijk verdelen. De C.O.L.B. zou dan alleen uitleenbibliotheek worden, terwijl de O.L.B. een leeszaal én een uitleenbibliotheek zou blijven verzorgen.

Tot hiertoe kon de O.L.B. wel meegaan, maar de eis dat aan het hoofd van die nieuwe vereniging één directrice zou moeten komen te staan en dat die dan van de C.O.L.B. zou moeten zijn ging te ver. Dáár kon de O.L.B. zich niet in vinden en daarom deed zij het tegenvoorstel voor een algehele fusie. Uiteraard kon dat bij de C.O.L.B. niet door de beugel, maar de O.L.B. handhaafde haar voorstel, waarop zij vóór 1 september 1933 bericht van de "Christelijke" verwachtte. Toen dit bericht een week na de gestelde datum nog niet binnen was, besloot de O.L.B. de betreffende stukken naar de Centrale Vereniging in Den Haag te zenden en deze organiseerde op 29 september een conferentie tussen beide besturen.

De uitkomst was dat de beide besturen bij hun leden een algemene fusie zouden gaan bepleiten. Het was te verwachten dat de leden van de C.O.L.B. dit niet wilden en inderdaad werd door hen dit voorstel met grote meerderheid verworpen. De Centrale Vereniging ontwikkelde daarop een nieuw voorstel dat er op neerkwam dat een Algemeene Vereeniging Vlaardingsche Openbare Leeszaal en Bibliotheek zou worden opgericht, bestaande uit de besturen van de beide O.L.B.'s.

Deze nieuwe vereniging zou één gebouw huren en exploiteren. De beide verenigingen zouden hun respectieve bibliotheken, hoewel ondergebracht in één pand, volkomen zelfstandig exploiteren. De enig overgebleven leeszaal zou door de nieuwe vereniging worden bekostigd, maar door de O.L.B. worden geëxploiteerd. Dit voorstel werd geaccepteerd en de nieuwe vereniging werd per 26 oktober 1933 opgericht.

De bekende "Bieb" in de Fransenstraat.

Samen in één pand: ja, gezellig!

Het pand dat de nieuwe vereniging kon huren was het vroegere woonhuis van de families Kikkert en Wagenaar Hummelink, aan de Oosthavenkade nummer 39. Een representatief woonhuis weliswaar, maar voor de inrichting van een bibliotheek nu ook weer niet zo geschikt. Aanvankelijk viel dat nog wel mee, omdat elke bibliotheek een helft van de beneden verdieping had. Links de "Christelijke" en rechts de "Openbare" bibliotheek. "Zusterlijk" verenigd, schreef men in de krant, "maar nog wel gescheiden door een marmeren gang"! Op 4 juni 1934 verhuisde de "Openbare", aan het eind van de maand gevolgd door de "Christelijke". Volgens de krant was het in dit gebouw veel huiselijker dan in de oude gebouwen. "’t Is er rustig en gezellig".

Oorlogsjaren.

Dat de omstandigheden waarin de beide bibliotheken in de bezettingstijd 1940-1945 moesten werken verre van ideaal waren, laat zich denken. Over de omstandigheden van het laatste en moeilijkste oorlogsjaar weten we dat men toen al rekening ging houden met een spoedig einde van de oorlog. De O.L.B. begon tenminste een financiële actie om het danig verslechterde boekenbezit weer op peil te kunnen brengen. Zo verkocht men één van de twee encyclopediën, enige 17e eeuwse folianten en dubbele exemplaren van niet meer gangbare werken. De uitlening werd in die tijd beperkt door personeelstekort, maar vrijwilligers reikten de helpende hand, zodat er toch kon worden doorgewerkt. Begin 1945 bereikte de ellende haar diepste punt: weinig boeken, grote slijtage en geen gelegenheid tot reparatie en bindwerk. Door ondervoeding, ziekte en "honger-tochten" vrijwel géén personeel, géén verlichting en géén brandstof. De opgespaarde kolenvoorraad van de Christelijke bibliotheek werd

in die tijd zelfs in beslag genomen. Maar ondanks alles lieten de uitleencijfers een stijging zien. Dat werd veroorzaakt door de uitlening-in-het-geheim aan ondergedoken jongemannen en verzetsmensen. Het lezerspubliek, dat goed meeleeft met de narigheid, moest zich overigens bezig houden met zeer verouderde lectuur, maar men genoot van de boeken van Bosboom, Van Lennep en Schimmel! Met elkaar slaagde men erin die gehele moeilijke periode door de beide bibliotheken gaande te houden.

Interne verhuizing.

De geschiktheid van het pand aan de Oosthavenkade werd in 1951 beduidend anders. Het was inmiddels in 1950 aangekocht door de N.V. "Hollandia" en die wilde de rechterhelft inrichten tot directeurswoning. Dat betekende verhuizing van de "Openbare" naar links-boven, boven de "Christelijke" dus. Omdat de hoofdingang toegang tot de directiewoning moest geven, werd aan de linker zijkant van het gebouw een trappenhuis aangebouwd, zodat de beide bibliotheken via één ingang bereikbaar waren, onder het gewijzigde huisnummer Oosthavenkade 38. Alles bij elkaar een verre van ideale oplossing. De beide bibliotheken waren zo in feite nog meer dan vroeger "tot elkaar veroordeeld", maar wie nu gedacht had dat dit de samenwerking zou bevorderen, kwam bedrogen uit. Uit eigen waarneming kan schrijver dezes bevestigen dat er altijd wel wat aan de hand was tussen "boven" en "beneden", het bestaan van de overkoepelende vereniging ten spijt. De roep om méér ruimte werd toen al steeds vaker gehoord.

"Samenwerking" beëindigd.

In de vijftiger jaren barstte de bom. In het snel groeiende Vlaardingen van toen zouden de beide bibliotheken sámen een uitleenpost in

de Indische Buurt gaan runnen. Samen? Geen denken aan! Weer was het de "Christelijke" die het inmiddels overbekende verschil tussen beide bibliotheken benadrukte: op de uitleenavonden zou van beide bibliotheken een assistente aanwezig moeten zijn "met als principiële achtergrond, dat aan haar leden slechts boeken zouden worden uitgeleend door een eigen assistente, opdat geen verkeerde lectuur in handen zijner leden zou kunnen komen"! Ondanks de problemen werd de uitleenpost toch gerealiseerd. Met 1.200 boeken, waarvan 2/3 voor de leden van de "Openbare" en 1/6 voor de leden van de "Christelijke". Over het laatste 1/6 deel boeken had de Christelijke Vereniging haar "veto" uitgesproken.

Bij de opening van de uitleenpost liet wethouder Van Minnen doorschermen dat het gebrek aan samenwerking de huisvestingsproblemen had vertraagd, maar toch kon hij mededelen dat er een nieuw bibliotheekgebouw zou komen. Waar dat dan moest komen? "Aan het Nieuwe Veerplein, ... ongeveer op de plaats waar thans het Van Leijdenhofje nog staat"! Het plan om een nieuw gebouw te stichten zorgde in 1956 voor nieuw geharrewar. In dat gebouw zouden namelijk de beide verenigingen ondergebracht moeten worden en dan onder een éénhoofdige leiding. De C.O.B. kon dat uiteraard niet accepteren en daar de O.L.B. de samenwerking nu helemaal niet meer zag zitten, trok zij zich terug uit de overkoepelende vereniging en overwoog haar boekenbezit aan de gemeente Vlaardingen over te dragen, zodat er een gemeentelijke leeszaal en bibliotheek kon worden gesticht. Aan een "samenwerking", maar dan wel uitdrukkelijk tussen aanhalingstekens, van meer dan 20 jaar, werd zo een abrupt einde gemaakt.

Het nieuwe gebouw liet overigens nog lang op zich wachten. Te lang, want de huisvesting aan de Oosthavenkade werd onhoudbaar, een stad als Vlaardingen volstrekt onwaardig, vond men. De

Opname van de inmiddels verdwenen Fonotheek op de Hoogstraat.

boekenlast in het pand werd zelfs het pand als zodanig teveel: de bouwpolitie vreesde dat men op een gegeven moment letterlijk uit het gebouw zou barsten! Die slechte accommodatie had ook nog een kwalijk neveneffect: men dreigde de rijkssubsidie in te trekken. De nood was dus hoog, maar evenals in 1920 verbond de gemeente Vlaardingen de eis tot samenwerking aan het bouwen van een nieuw pand. Die samenwerking ging dus niet door en uiteindelijk stelde de O.L.B. de gemeente een ultimatum: de raad diende zich op 14 mei 1959 uit te spreken of anders zou de Vereniging Openbare Leeszaal en Bibliotheek worden opgeheven!

Stichting van de Gemeentelijke Leeszaal en Bibliotheek.

Het College van B & W reageerde hierop door de gemeenteraad mede te delen dat zij wilde komen tot de stichting van een gebouw aan de Fransenstraat "... voor een Algemene Openbare Leeszaal en Bibliotheek", met een voorkeur voor een gemeentelijke leeszaal en bibliotheek, waarbij het boekenbezit van de Vereniging Openbare Leeszaal en Bibliotheek zou worden overgenomen. Voor wat de Christelijke vereniging betrof, zou een verzoek om een andere huisvesting "in welwillende overweging" worden genomen.

De situatie werd nog nijpender toen de N.V. "Hollandia" per 1 januari 1960 de huur van het pand aan de Oosthavenkade opzegde. Men wilde het gaan gebruiken als uitbreiding van het hoofdkantoor. En dat terwijl de ontwikkeling van de nieuwbouw nog wel enkele jaren op zich zou laten wachten. Overigens was niet alleen de gemeente Vlaardingen bezig met nieuwbouwplannen. Ook de Christelijke vereniging maakte een plan en dat hield in dat men in samenwerking met de Vereniging voor Volkshuisvesting "Patrimonium" een bibliotheekgebouw met bovenwoningen wilde stichten aan de westzijde van de Gedempte Biersloot. Maar na de huurop-

Zo was het ooit, in de bibliotheek in de Fransenstraat.

zegging vond deze bibliotheek voorlopig onderdak in het pand Schiedamseweg 20, terwijl de "Openbare" een onderkomen vond in de voormalige kapperswinkel van Breur, Westhavenplaats 26. De jeugdbibliotheek van de Openbare vond een plaatsje in de voormalige winkel Schiedamseweg 10, en die van de christelijke bibliotheek op Kortedijk 74, de vroegere bakkerswinkel van Van der Caaij. In mei 1960 vonden de verhuizingen plaats naar de diverse onderkomens, die geen van alle ideaal waren, maar het was maar "tijdelijk". Dat deze situatie zes jaar zou duren was toen nog niet te voorzien.

Over de nieuwbouw aan de Fransenstraat valt te melden dat daar aanvankelijk een te klein gebouw was gedacht. Van alle kanten werd er tegen gewaarschuwd dat een te klein gebouw verspilling van geld zou betekenen. Het eerste ontwerp van gemeente-architect K.C. van Waalwijk werd echter enkele malen aangepast, zodat iedereen er min of meer vrede mee had. Al had men liever gezien dat de gemeente een groter terrein had uitgekozen, want het werken met vier verdiepingen achtte men voor een bibliotheek niet goed. Er moest een dóórloop zijn. Wie de uitleen bezoekt, moet ook een kijkje in de leeszaal kunnen nemen. In de krant uitte men het vermoeden dat het braakliggende stukje grond in de Fransenstraat koste wat het kost een bestemming diende te krijgen en dat daarom werd gedaan alsof een andere lokatie veel duurder uit zou komen. De kritiek werd samengevat in één zin en die luidde: "Het nageslacht zal merken dat de nieuwe bibliotheek niet aan de eisen voldoet!". Gezien de aanleiding om dit artikel te schrijven, de opening van de Centrale Bibliotheek aan de Waalstraat op 23 juni 1989, een uitgekomen profetie.

Dat men zich deze kritiek toch wel aantrok mag blijken uit het feit dat de opvolger van gemeente-architect Van Waalwijk, de heer G.N.

Op deze plaats verscheen de nieuwe bibliotheek. Links de ingang van de Waalstraat.

van der Gugten het bouwplan nog eens bekeek en er dusdanige verbeteringen in aanbracht dat de ruimte aanmerkelijk beter werd benut en het gebouw bovendien een wat vriendelijker aanzien kreeg. Op 1 december 1960 besloot de Vereniging Openbare Leeszaal en Bibliotheek tot ontbinding van de vereniging per 1 januari 1961, waarbij alle eigendommen van de vereniging aan de gemeente Vlaardingen over zouden gaan en in het nieuwe gebouw worden opgenomen. Voor dat nieuwe gebouw voteerde de gemeenteraad in januari 1961 een bedrag van zeven ton. Toen in januari 1964 het Westwijk-filiaal van de Gemeentebibliotheek aan de Dirk de Derdelaan werd geopend, was de Rijksgoedkeuring voor de Centrale Fransenstraat nog steeds niet binnen. Pas in oktober van dat jaar werd die ontvangen en kon de bouw starten. Dit lange uitstel had uiteraard consequenties voor de bouwsom. In plaats van de eerder beschikbaar gestelde zeven ton, zou die toen bijna acht ton gaan bedragen.

Opening Centrale Bibliotheek Fransenstraat.

Eindelijk kon op 16 juni 1966 het nieuwe gebouw worden geopend. "Een fraaie nieuwe ruimte" vond men. In deze vestiging van wat nu dus de "Gemeentebibliotheek" was, was nog alleen het boekenbezit van de vroegere "Openbare" opgenomen, maar al op 7 juli 1966 ging de Stichting R.K. Openbare Leeszaal en Bibliotheek eveneens óp in de Gemeentebibliotheek.

Nog een jaar later, op 15 februari 1967 volgde de Christelijke bibliotheek. Schoorvoetend, want het was voor slechts drie jaar, men kon er dus nog vanaf. De Christelijke vereniging, die bleef voortbestaan en waarvan men gratis lid kon blijven, nam met vier leden plaats in de 12 leden tellende adviescommissie voor de Gemeentebibliotheek. Eén beding werd nog gemaakt: in de uitleen

van de Gemeentebibliotheek moest door middel van een tekstbord duidelijk worden gemaakt dat óók de boeken van de Christelijke bibliotheek zich in dat gebouw bevonden. Aan die wens is voldaan, maar het bord heeft er niet lang gehangen! En met het wegmoffelen van dat bord waren de Vlaardingse bibliotheken eindelijk en definitief onder één dak gekomen. Na een strijd om het behoud van het eigene van bijna een halve eeuw. Het is goed voor een principe pal te staan, maar in dit geval had iets meer buigzaamheid van de Christenen waarschijnlijk meer goed dan kwaad gedaan. Waren de besturen van de Christelijke- en van de Rooms-Katholieke bibliotheken nu werkelijk zo naïef om te denken dat boeken die in hun bibliotheek niet aanwezig waren of van een bepaalde code waren voorzien, dan ook niet door hun leden gelezen zouden worden? Per slot waren er in de stad ook nog minstens dertien particuliere leesbibliotheken, waar van álles te lezen was! Naast het nette jongensboek uit de "Christelijke" las uw verteller óók spannende boeken uit zo'n particuliere bibliotheek, over de "Helse Patrouille" bijvoorbeeld, met zes vloeken per bladzijde en met weinig eerbied voor een mensenleven. Welnu, vloeken is voor uw schrijverke nog steeds taboe en aan moorden doet hij ook niet.

Nieuwe wegen.

Het Vlaardingse bibliotheekwezen sloeg in 1966 dus andere wegen in. Nieuwe mogelijkheden ontstonden. Naast het Westwijkfiliaal werd in 1970 een tweede filiaal gesticht in de voormalige fietsenstalling van het Groen van Prinstererlyceum aan de Van Hogendorp-laan. Ruim twee jaar later werd daarin ook een uitleendiscotheek gevestigd, die in 1976 een eigen onderkomen kreeg in het noodgebouw aan de Hoogstraat, hoek Peperstraat en toen "Fonothek" werd genoemd. Dank zij de voortgang van de techniek, waardoor in steeds meer scholen en huiskamers video-afspeelapparatuur

In oktober 1987 worden de contouren al zichtbaar van de nieuwe bibliotheek aan de Waalstraat.

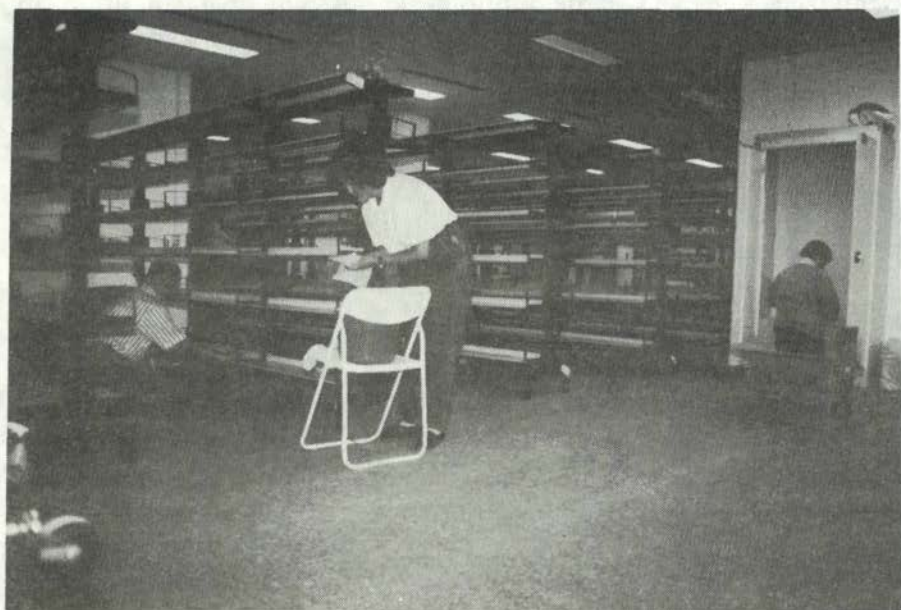
De verhuizing van de inventaris en: de boeken.

beschikbaar kwam, kon de bibliotheek ook videobanden uit gaan lenen, terwijl sedert 1979 al dia's en geluidscassettes werden uitgeleend. Het gebouw aan de Fransenstraat groeide echter niet met alle activiteiten mee. Het nageslacht begon inderdaad te merken dat het gebouw (niet meer) aan de eisen voldeed. In 1987 begon men met het uitwerken van plannen om te komen tot stichting van een ruimer opgezet gebouw, dat niet aan, maar óp het Veerplein zou worden gebouwd. Ook op het ontwerp van dat gebouw kwam al in een vroeg stadium kritiek: te klein, onhandig ingedeeld etc. Het is dan ook een winkelpand waarin óók de bibliotheek is gevestigd, géén echte bibliotheek. Gezien de voorgeschiedenis zit de kans er dus in dat er ooit nog wel eens een ander gebouw zal komen. Maar tot zolang zal Vlaardingen het met dit gebouw moeten doen. En wie weet vinden we dat ook wel "huiselijk, rustig en gezellig"!

Bronnen

- Correspondentie Gemeentebestuur 1919, agendanummers 21 en 29.
- Statuten van de drie verenigingen.
- M.C. Sigal, Openbare Leeszaal en Bibliotheek 1921-1946. Overdruk Nieuwe Vlaardingsche Courant, oktober 1946.
- Diverse artikelen, mededelingen en advertenties in de Vlaardingsche Courant en de Nieuwe Vlaardingsche Courant, op of omstreeks de vermelde data.
- M.C. Sigal, Een "openbare leesbibliotheek" in het begin der 19e eeuw. Overdruk: Bibliotheekleven, 5e jaargang, 1920,

Het inrichten van de nieuwe "Bieb" aan de Waalstraat.

bladzijde 287-282.

- M.C. Sigal, Bij het eeuwfeest van het Leesgezelschap "Onderling Genoegen" te Vlaardingen. Vlaardingen, 1939. Met name de inleiding hiervan.
- Diverse catalogi van beide bibliotheken.
- H.E. Greve, In nacht en ijs. Openbare Leeszaal en bibliotheken van september 1944 tot juni 1945. In: Leeszaalwerken, 23 november 1945.

Bijlage nummer 1:

Van de volgende Christelijke instellingen en verenigingen werden in 1920 adhesiebetuigingen ontvangen:

De Cursus tot opleiding voor "Christelijke Bewaarschoolonderwijzeressen"; de Vereeniging tot Steun aan de Theologische school te Kampen; de Nederlandsche Bond van Christelijke Fabrieks-, Haven en Transportarbeiders; het Leger des Heils; de Nederlandsche Christelijke Bouwarbeidersbond; de Christelijke Vereenigingsbond; de Commissie voor de Gereformeerde Zondagschoolarbeid; de Kerkeraden van de Gereformeerde Kerk A en B; de Christelijke Metaalbewerkersbond; de Nederlandsche Vereeniging van Christelijke Kantoor- en Handelsbedienden; de Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs; de Vereeniging van Christelijke Land- en Tuinbouwarbeiders; de Nederlandsche Christelijke Bond van Personeel in Publieken dienst, afd. Recht en Plicht; het Bestuur der Confessioneele Vereeniging; de Kerkeraad der Nederlandsch Hervormde Gemeente;

AAN DE LENERS VAN DE GEMEENTE BIBLIOTHEEK

Sluiting filialen van de baan!

Het gemeentebestuur heeft besloten de filialen in de Westwijk en in de Babberspolder niet te sluiten. De bibliotheek zal in de komende vier jaar echter wel het vastgestelde bezuinigingsbedrag moeten inleveren. Wij willen dit o.a. doen door de tarieven per 1 januari a.s. te verhogen. Een deel van het bezuinigingsbedrag zult u weer terugkrijgen in de vorm van een ruimere keuze aan uitleenmaterialen. In eerste instantie zal het gaan om veelgevraagde materialen als romans en cd's. Wij zijn in ieder geval blij dat u in uw eigen wijkbibliotheek kunt blijven lenen. In alle vestigingen willen wij u een nog betere service bieden dan voorheen!

Wat gaat er nu eigenlijk veranderen?

- de kontributies gaan met *£4.-* omhoog.
- het leengeld van de fonothek stijgt met *50 cent*.
- er wordt voor volwassenen *25 cent* per objekt aan leengeld voor boeken, audio-visuele materialen en tijdschriften geheven.

Vindt u leengeld betalen maar lastig? Door het nemen van een z.g. **sterabonnement** van *£60.-* per jaar (voor leners met een 65+ pas *£40.-*) hoeft u geen leengeld te betalen en bovendien krijgt u er nog wat extra's bij (zie bij tarieven).

Voor **jongeren van 18, 19 en 20 jaar** hebben we een goedkoper tarief: het z.g. "Geeltjesabonnement". De naam zegt het al: zij betalen daarvoor *£25.-*. Ook bij dit abonnement zit er nog wat extra's aan vast (zie bij tarieven).

En tot slot: het lenen tot 18 jaar blijft **gratis**. Geen kontributie en geen leengeld voor leners onder de 18 jaar!

Gedeelte van een brief zoals de Gemeente Bibliotheek die aan de lezers stuurde in 1991 naar aanleiding van besluiten van het gemeentebestuur.

de Nationale Christen Onthouders Vereeniging; de Gereformeerde Oudersvereniging; de Kerkeraad der Vrije Gereformeerde Gemeente; het Bestuur der Vrij-Gereformeerde Zondagsschool; de Vereeniging voor Christelijk Middelbaar Onderwijs; het Bestuur der (Gereformeerde) Meisjesvereniging "Sticht Elkander"; het Bestuur der Nationale Vereeniging "Pro Rege"; het Bestuur der Christelijke Werkmansvereniging "Bid en Werk"; het Bestuur der Vereeniging voor In-en Uitwendige Zending; het Bestuur der Anti-Revolutionaire Kiesvereniging "Nederland en Oranje"; het A Capella Koor; het Bestuur der afd. Vlaarding en van de Bond van Nederlandsche Christelijke Houtbewerkers, Meubelmakers, Behangers en Aanverwante vakgenoten, vakgroep Kuipers; het Bestuur van de Zondagsschool "Laat de kinderen tot mij komen"; de Nederlandsche Meisjesbond; de Vereeniging van Christelijke Handeldrijvenden en Industrielen Middenstand; de Zangvereniging "Excelsior"; de Vereeniging voor Bijzonder Christelijk Schoolonderwijs; de Christelijke Werkliedenvereniging "Patrimonium"; de Unie van Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen; de Christelijk Historische Kiesvereniging "Groen van Prinsterer"; de Christelijke Zeeliedenbond; en de Nederlandsche Middernachtzending.

Bijlage nummer 2:

Beginselverklaring van de Vereeniging tot Oprichting en Instandhouding ener Christelijke Bibliotheek.

"De Vereeniging gaat uit van het beginsel, dat niet alles maar op de breeden rug van Staat en Gemeente moet worden geschoven, doch dat het particulier initiatief moet voor-

gaan, daarbij geholpen door de steun van Staat en Gemeente. Daarbij komt, dat juist in den tegenwoordigen tijd, waar er zulk een schromelijke verwarring in de geesten heerscht, en allerwegen zulk een ontzettend afval wordt waargenomen van alle goddelijk en menschelijk gezag, dat wij voor onszelf, onze jongelingsschap en onze kinderen wenschen vast te houden aan het gezag van Gods Woord als eenig richtsnoer voor het geheele leven en meenen, dat alleen terugkeer tot dit gezag tot heil der verbijsterde menschheid kan strekken. Dàt nu maakt voor ons de kracht uit van eene Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek, dat wij positief kunnen wezen, alles wat wij schadelijk achten voor het waarachtig welzijn van onze jeugd in het bijzonder en voor den op het gebied van lectuur onervarene in het algemeen. Afgaande op hetgeen in andere Gemeentelijke en Algemeene Openbare Leeszalen en Bibliotheken wordt aangetroffen, vreezen we, dat ook hier in eene Gemeentelijke Leeszaal en Bibliotheek werken worden opgenomen, die, misschien uit een oogpunt van kunst min of meer te verdedigen, toch om hun inhoud en strekking beslist ongeschikt zijn om door een eenvoudig argeloos publiek te worden gelezen". En verder: "Nu is het volstrekt ons doel niet, om ons op een enghartig standpunt te plaatsen. We wenschen de Christelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek in alle opzichten werkelijk ook eene OPENBARE te doen zijn, d.i. toegankelijk voor iedereen van welke richting of gezindte ook. Daarom zullen wij onze Lectuur ook zoo breed mogelijk nemen. Alleen zonderen wij uit die Lectuur, 'die de grondwaarheden van het Christendom bestrijdt, aanrandt of miskennt' en 'die, welke propaganda beoogt voor ondermijning van het wettelijk gezag'. (Artikel 4 der Statuten)".

HET VISSERSMONUMENT OP HET GROTE VISSERIJ- PLEIN TE VLAARDINGEN

De commissie "Vissermonument" van de Historische Vereniging Vlaardingen

Zoals uit het slot van dit artikel blijkt, heeft de Historische Vereniging Vlaardingen op 19 mei 1990 op voorstel van de Commissie Industrieel Erfgoed Vlaardingen het Vissermonument geadopteerd. Ter gelegenheid hiervan verscheen er op kleine schaal een boekwerkje over dit monument. Ten einde voor deze zaak weer enige aandacht te vragen, en om de geschiedenis van dit monument aan een groter publiek kenbaar te maken, treft u hieronder dit artikel aan.

Het initiatief

De onthulling in 1930 van een monument voor omgekomen vissers in Katwijk deed bij een onbekende Vlaardinger de gedachte ontstaan om ook in Vlaardingen een monument op te richten voor de ongeveer zestig in de Eerste Wereldoorlog omgekomen vissers. Hij riep daartoe de medewerking in van een viertal vooraanstaande Vlaardingers, burgemeester A. van Walsum, de predikanten H.J.Heida en J.D.de Stoppelaar en de heer A.C.P. E.Vermeulen, directeur van de Visserijschool. Deze vier prominenten plaatsten op 24 oktober 1930 een berichtje in de Nieuwe Vlaardingsche Courant, waarin zij uiteenzetten dat naar hun mening "deze mannen, die in moeilijke jaren de moed hadden, niettegenstaande de velerlei gevaren, hun brood op zee te verdienen en die daardoor meewerk-

ten aan de instandhouding van het visschersbedrijf in de oorlogsjaren, recht hebben op onze dankbaarheid". Al was het laat, zij wilden graag medewerken om de nagedachtenis van de omgekomen vissers in herinnering te houden bij het nageslacht.

In hun bericht vroegen zij in eerste instantie hun medeburgers niet om geld, maar slechts om adhesie. Een visitekaartje met het opschrift "omgekomen zeelieden" was daartoe voldoende. Dit was dus de eerste aanzet om te komen tot oprichting van wat op voorhand duidelijk als oorlogsherinneringsmonument was bedoeld.

Als één van de eersten reageerde de toen bekende dichter en schrijver van boeken en revueteksten, Adri van Witenburg. Hij deed dat op zijn eigen manier, namelijk door een gedichtje naar de krant te sturen, dat luidde als volgt:

"Wij doen er allemaal aan mee!"

Wanneer z'in Vlaaring willen denken,
Aan d'offers uit dien bangen tijd,
Die zijn gegaan om niet te keeren,
Die bleven in dien bitteren strijd
Wanneer men weer eens t'rug wil denken,
Aan hen die rusten in de zee -
Dan blijft er niemand van ons achter.
Dan doen wij allen er aan mee!

Wanneer z'in Vlaaring willen bouwen,
Een monument voor moed en plicht,
Voor 't volk dat in de zilte baren,
Op duistere plaats begraven ligt,
Wanneer z'in Vlaaring niet vergeten

Dat elk van hen zijn plicht toen dee,
En heeft men onze stuivers nodig,
Dan doen wij allen eraan mee

Komt, laat ons dankbaar hen gedenken,
Die toen vol moed heen zijn gegaan,
Gezorgd hebben dat in die tijden
De visscherij toch bleef bestaan
Laat ons met eerbied aan hen denken.
"Een simpel iets, een stille bēe.
'k Weet zeker, niemand blijft er achter,
Wij doen daar allemaal aan mee

Wanneer wij straks bij het onthullen
In grooten kring tezamen staan,
Dan moet men rustig kunnen zeggen:
Dat heeft de Burgerij gedaan
Bij rampen, oorlog, zorg en wee,
Dan kloppen alle harten samen
En leven met elkander mee.

Daarna bleef het echter lange tijd stil rond het monument. Te lang kennelijk, want "een kapitein ter koopvaardij" informeerde in de krant van 9 juni 1931 hoe het eigenlijk met het monument stond. Het was hem tot zijn verwondering gebleken dat over een Vlaardings monument alleen nog maar gedacht was, meer niet.

Deze opmerking was uit het hart gegrepen van de man die het initiatief voor de oprichting van een monument had genomen en die reageerde dan ook prompt in de volgende krant. Uit zijn ingezonden stuk blijkt dat de belangstelling voor een Vlaardings monument onder niet-Vlaardingers groter was dan onder de eigen bevolking!

Maar voor een deel werd dit veroorzaakt doordat het merendeel van de vissers bij die eerste oproep op zee was en hun mening daardoor niet konden geven. Het bleek dat die vissers, eenmaal thuis gekomen er allen wel voor voelden. Er was dus voldoende belangstelling, maar de voorzitter van het voorlopige comité, de burgemeester, vond het wegens de algemene malaise niet de juiste tijd om gelden in te zamelen. Het comité zou zich echter "diligent" verklaren, om te zijner tijd het plan tot uitvoering te brengen. De initiatiefnemer was hiermee uiteraard niet zo tevreden en bepleitte dan ook met klem de benoeming van een officieel comité.

Dat inderdaad niet iedereen vóór een monument was, bleek uit een wat bitter gestelde ingezonden brief van D. van der Zwan uit IJmuiden. Deze vroeg zich af of alle doorstane angsten, zowel op zee, met "helsche monsters drijvende op enkele meters afstand" (drijvende mijnen), als thuis van de vrouwen en moeders, wel met een monument was te verzachten. Hij had geen enkele waardering voor monumenten, "met al de opgeschroefde vertooningen, welke daaraan verbonden zijn: Dit alles is slechts een ijdele klank"

Oprichting comité

Maar door één en ander kwam de zaak nu toch wel in een stroomversnelling terecht, temeer daar tijdens de viering van het eerste lustrum van de Vlaardingse E.H.B.O., waar een deel van het programma was gewijd aan het Vlaardingse vissersleven, zestig personen zich spontaan opgaven voor de vorming van een comité. Op 14 december 1933 werd daarom in Zaal Excelsior aan de Oosthavenkade onder leiding van de burgemeester een bijeenkomst gehouden, waar allen die voor een monument voelden aanwezig waren. Tijdens die avond werd een definitief comité benoemd, waarvan Ds. Heida voorzitter werd en Ds. Luteyn vice-voorzitter. Secretaris

werd A. van der Windt en penningmeester H. Brinkman. Als gewone leden fungeerden J. Katan, A.C.P.E. Vermeulen en J. Visser. Van een later nog te vormen ere-comité zou de burgemeester het ere-presidium aanvaarden.

Het gewone comité richtte zich in een uitvoerig ingezonden stuk in de N.V.C. van 28 december 1933 tot de Vlaardingse bevolking. Hierin werd het doel van het comité omstandig uiteengezet. "Omdat zij niet konden en wilden verdoven in doffe onaandoenlijkheid", wilden zij een eerbiedig gedenkteken stichten voor hen die bleven op zee. Voor die slachtoffers ter zee vroegen zij uit naam van velen "een klein offer voor een monument op een geschikte plaats in onze schoon gelegen stad". Er werd echter niet alleen om geld gevraagd. Men trachtte de ook, ten behoeve van de gemeentelijke verzamelingen, portretten van de omgekomen zeelieden te verzamelen.

Een plaats voor het monument

Over de plaats van het toekomstige monument werd intussen ook al nagedacht. Iemand schreef in de krant dat er geen betere plaats voor het monument te bedenken was, dan op het Westerhoofd. "Daar waar bij de uitmonding van de Oude Haven in de rivier, tevens een druk bezocht punt, deze zeelieden met hun schepen Vlaardingens verlieten". Bij dit voorstel speelde mee, dat de zogenaamde "Van Speyk-lantaarn", die vanaf 1832 in hout en vanaf 1859 in steen op het Westerhoofd had gestaan, wegens bouwvalligheid was afgebroken. Men meende kennelijk dat hij op dezelfde plek weer herbouwd zou worden en als dat inderdaad gebeurde dan zou de baak zowel een herinnering aan Van Speyk's kwartiermeester, de Vlaardinger Ary Willem van Leeuwen, kunnen zijn alsook aan de omgekomen vissers. Opschriften op bronzen platen aan het voetstuk van het monument zouden de voorbijgangers daarvan dan

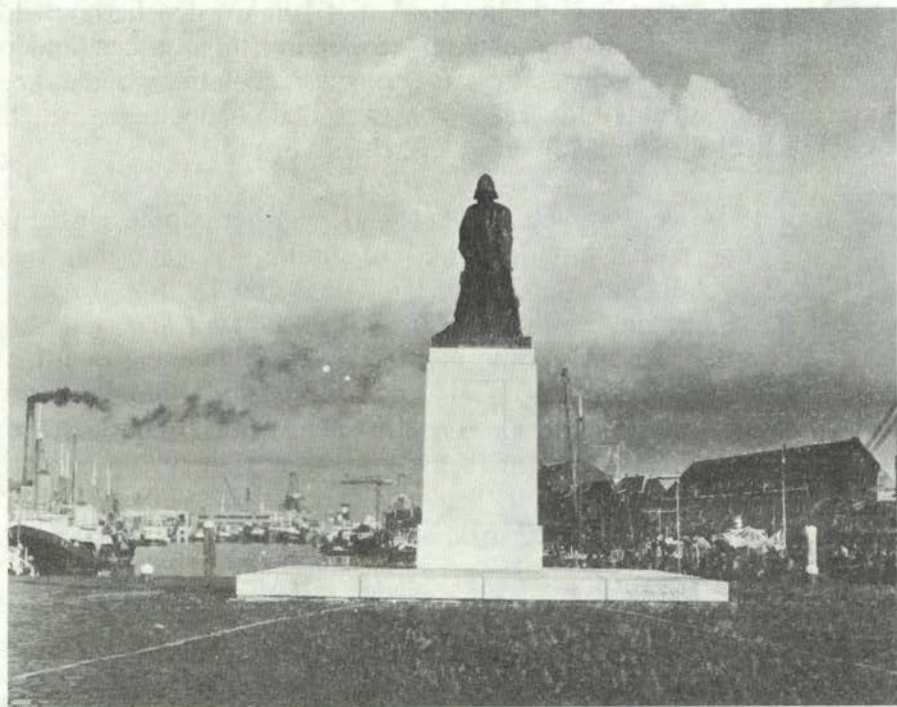

kennis kunnen geven. Als de lichtbaak niet zou worden herbouwd, dan drong de briefschrijver aan op een opdracht voor een ander monument aan een kunstenaar van erkende reputatie, "opdat het monument niet slechts blijf zal geven van goede bedoelingen, doch ook op zichzelf beschouwd een mooi geheel vormt".

Eind april 1934 werd gemeld dat het werk van het comité gestadig voortgang vond en dat inmiddels het ere-comité was gevormd, wat behalve uit de burgemeester bestond uit de heren Dr F.J. Broers, A. de Jong, S. Katan, Pastoor Maas en Jac. van Toor Jzn. Uit een herhaalde oproep van het comité in oktober 1934 blijkt dat men het toch een moeilijke zaak bleef vinden om in die economisch zo slechte tijd geld te vragen voor een monument. Maar men had aan allerlei corporaties gevraagd of men door moest gaan en die hadden beloofd met de inzameling te helpen: "Als we met alles moeten stoppen, wat gaat boven het strikt noodzakelijke, lag ongeveer de hele stad stil".

Inzameling

Kort hierna begon men daadwerkelijk met het inzamelen van geld. Via intekenlijsten werd wel gegeven, maar men ontmoette toch ook onaangenaamheden, want "er zijn er die vergeten zijn wat Vlaarding en aan zijn stoere zeelui te danken heeft. Die wel wat missen kunnen maar niet willen en daarvoor allerlei motieven aanvoeren. Dat verdient openlijk afkeuring. De bijdragen zijn geheel vrijwillig, maar wij geloven dat het min of meer plicht is dat een bescheiden gedenkteken de herinnering bewaart aan hen die (op zee, red.) bleven". Op verzoek van het comité begon archivaris M.C. Sigal in de krant van 16 november 1934 een serie artikelen over het vergaan van schepen. Aan het slot hiervan heeft Sigal het over "een monument ter eere der omgekomen zeelieden, een monument voor den

Het monument zoals dat lange tijd het plein domineerde.

onbekenden visscher". Hij sprak dus over méér dan alleen een oorlogsherinneringsmonument. Waarschijnlijk werd hem dat ingegeven doordat hij bij zijn onderzoek ontdekte dat er ook vóór die oorlog vele vissers op zee waren omgekomen. Men ontwikkelde overigens allerlei acties om gelden in te zamelen. Aan de hand van hem verstrekte gegevens van de oud-schipper J. Hoogerwerf, schreef Ds. Heida het boekje "Eén uit vele", waarvan de opbrengst geheel ten goede kwam aan het monumentfonds. Het bekende toneelstuk "Op hoop van zegen" van Heijermans werd ervoor opgevoerd, ook werd een visserijfilm vertoond. In 1937 schreef de geboren Vlaardingse Marie van Dessel-Poot het boek "Visschers voeren uit", waarvan de winst, 96 gulden, werd bestemd voor het monument.

Waar blijft het ?

Drie jaar lang werd nu niets meer over het monument vernomen en om die reden plaatste een zekere "N" op 13 maart 1940 het volgende ingezonden stuk in de NVC:

"Ongeveer 5 jaar geleden werden er bij verschillende inwoners onzer gemeente lijsten aangeboden, waarop men kon tekenen voor een bijdrage ten behoeve van een fonds dat ten doel had de oprichting van een monument voor gebleven zeelieden. Ook werd voor dit doel destijds in de Zaal "Harmonie" een toneelavond georganiseerd (Heijermans' stuk, vermoedelijk) en als ik mij goed herinner leverde deze avond een flink batig saldo op. De bedoeling was dit gedenkteken te plaatsen op het plein aan de Kon. Wilhelminahaven tegenover het kantoor van de havenmeester. Tot op heden is daar nog geen monu-

ment verschenen en ook heb ik nooit vernomen wat er met de voor dit doel bijeengebrachte gelden is gebeurd.

Daar door mij ook op een der lijsten werd geteekend en ik altijd graag weet waaraan ik mijn geld besteed, zou ik langs deze weg willen vragen of er onder uw lezers soms iemand is die mij over deze zaak iets naders kan mededeelen".

In een naschrift wordt medegedeeld dat het saldo inmiddels was opgelopen tot 1.325 gulden en 20 cent en bij die mededeling moest het voorlopig blijven, want toen twee maanden later de oorlog "inviel", kon men met het monumentplan niet doorgaan. De inmiddels verzamelde 2.000 gulden wist men gedurende de bezetting uit de handen van de bezetters te houden. In 1947 werd het plan weer opgevat. Er werd een nieuw comité gevormd, dat toen bestond uit Ds. Heida als voorzitter, W.J. van der Windt, penningmeester (in plaats van de overleden heer Brinkman), A. van der Windt, secretaris. Leden waren A. den Boogert, D. de Jong en G. van Houwelingen.

Nieuwe activiteiten

Op 16 maart 1948 werd in de Grote Kerk een bijeenkomst gehouden, waarin Ds. Luteyn, toen predikant te Nijkerk, de op zee gebleven vissers herdacht. De collecte aan het eind bracht 500 gulden voor het monument op. Ook hierna volgden allerlei acties om geld bijeen te brengen. Het batig saldo van de "Haringrit 1948" leverde ruim 1.000 gulden op en een speciale rebus 1.533 gulden. Een bedrag van 3.200 gulden van de Redersvereniging en van de Vereniging van Haringhandelaren bracht het totaal op 8.000 gulden. De kosten voor een monument, waar de Vlaardingse beeldhou-

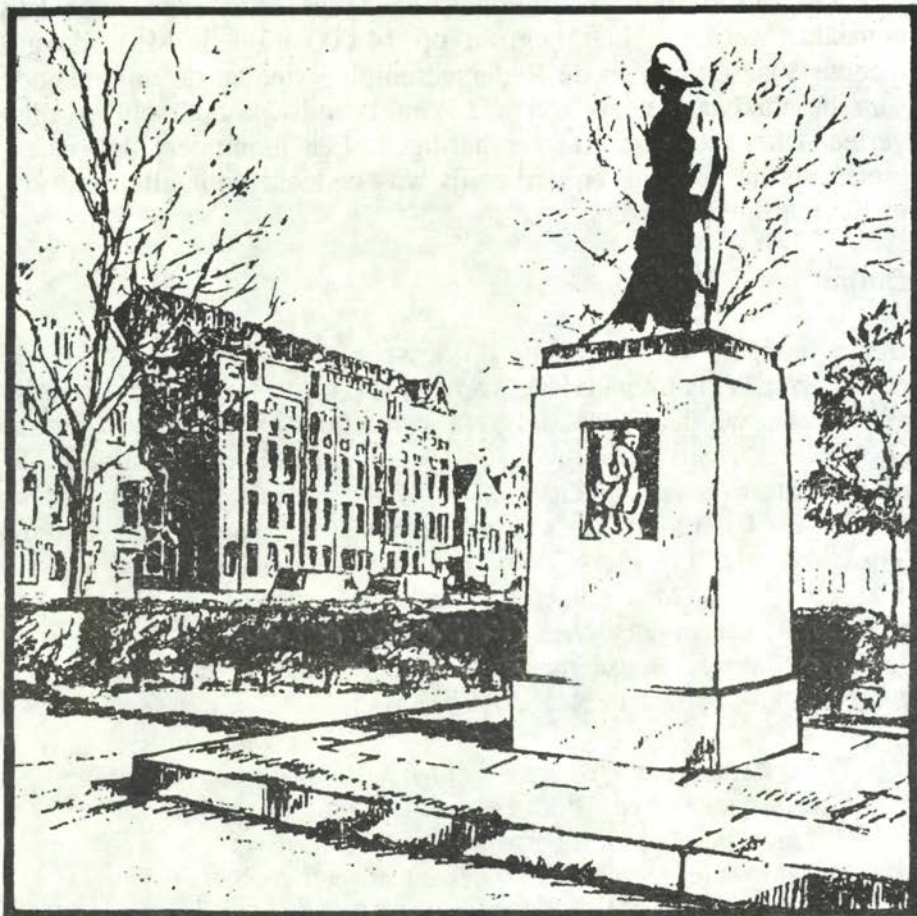

wer G. van Brandwijk inmiddels een paar ontwerpen voor had gemaakt, werden echter begroot op 14.000 gulden. Maar de gemeente Vlaardingen en de Redersvereniging stelden de ontbrekende som beschikbaar en zo kon aan Van Brandwijk opdracht worden verleend het monument te vervaardigen. Een monument dat onder-tussen als herinnering en eerbewijs was bedoeld voor alle omgeko-men Vlaardingse vissers.

Onthulling

Het monument werd geplaatst op de scheiding van de Oude Haven en de Kon.Wilhelminahaven, welke plek in 1951 "Grote Visserij-plein" zou worden genoemd. Na een voorafgaande dienst in de Grote Kerk, waar Ds. Luteyn een gedachtenisrede uitsprak werd het monument in aanwezigheid van duizenden Vlaardingers, op zaterdag 29 juli 1950 onthuld. Na een toespraak van Ds. Heida, vond de feitelijke onthulling plaats door de vissersweduwe mevrouw D.Pen-ning-van der Velden. Namens het comité droeg Ds. Heida het monument vervolgens over aan de gemeente Vlaardingen. Bur-gemeester Mr J. Heusdens aanvaardde het monument namens het gemeentebestuur met de volgende woorden:

"Dit monument is een herinnering aan en een eerbe-toon jegens hen, die bij de uitoefening van hun moei-zaam beroep zijn gestorven, die als vissers op zee zijn gebleven. Een herinnering en een eerbetoon aan hen die in de loop der eeuwen Vlaardingen opbouw-den en in stand hielden en daarmee aan anderen de mogelijkheid boden om vanuit het bereikte de stad tot verdere ontwikkeling en bloei te brengen, zij het ook in andere richting dan in die van de visserij. Al is Vlaardingen niet meer de visserijplaats van weleer,

Uit de Cartoteek Vlaardingen deze tekening van Cor Maarleveld van het Vissersmonument.

toch wil ik in dit monument niet zien een uit steen gehouwen herinnering aan vroegere glorie. Nee, ik zie in dit monument veeleer ook een dagelijkse aansporing voor het tegenwoordige geslacht en voor de generaties, die na ons komen, om de goede naam en faam van Vlaardingen als visserijgemeente in stand te houden en niet verder te doen afbrokkelen. Door aldus te handelen zetten wij het werk voort van hen, die wij met dit monument gedenken. In deze zin verklaar ik namens de gemeente Vlaardingen het monument gaarne te aanvaarden en de verplichting op ons te nemen, het in stand te houden en te verzorgen, voor zover en voor zo lang dat mogelijk is".

In augustus van hetzelfde jaar legde de toenmalige Koningin Juliana tijdens haar officiële bezoek aan Vlaardingen een krans bij het monument en sprak er met enkele vissersweduwen.

Daarna werden jaarlijks herdenkingen bij het monument gehouden, steeds aan de vooravond van Vlaggetjesdag. Maar toen die dagen door het teruglopen van de visserij tot het verleden gingen behoren, bleven ook die herdenkingen achterwege. Het monument raakte daardoor wat vergeten, niet in het minst ook door de wat excentrische ligging ervan.

Herleefde aandacht voor het monument

Maar eind 1987 werden we weer aan het bestaan van het monument herinnerd, want vanwege de te verwachten gewijzigde verkeerssituatie ter plaatse, veroorzaakt door de bouw van een nieuwe keersluis, zou het noodzakelijk kunnen worden het beeld te verplaatsen. Dat bleek later toch weer niet nodig te zijn, maar inmiddels kwam

adoptie van het monument door schoolkinderen ter sprake, in het kader van de activiteiten van de Stichting Februari 1941 om schoolkinderen deel te laten hebben in de zorg voor oorlogsherinneringsmonumenten. Omdat het Vissersmonument in die zin geen oorlogsmonument is, kon dit echter niet doorgaan.

Op initiatief van een bestuurslid van de Historische Vereniging Vlaardingen, werd eind 1988 een commissie van leden van deze vereniging gevormd, met het doel het Vissersmonument door de Historische Vereniging Vlaardingen te laten adopteren. De instemming daarmee van het gemeentebestuur werd begin 1989 verkregen. Het doel van die adoptie was en is enig toezicht op het monument te houden (het wordt nogal eens beklad) en indien nodig de bevindingen ter kennis te brengen van de verantwoordelijke gemeentelijke instanties. Verder wil de commissie het monument op gepaste momenten onder de aandacht brengen van het Vlaardingse publiek.

Zo'n gelegenheid deed zich al spoedig voor, toen bleek dat op 20 mei 1989 in de stad weer iets van een "Vlaggetjesdag" zou worden gehouden en er bovendien op de vooravond van die dag door de Vereniging Vrienden van het Visserijmuseum een tentoonstelling over de Vlaggetjesdagen van weleer zou worden geopend. De commissie greep deze gelegenheid aan om als vanouds aan de vooravond van Vlaggetjesdag, bij het monument een korte herdenking te houden. Een herdenking die tevens het feit van de adoptie officieel zou maken.

De commissie hoopt daarmee niet alleen het monument weer onder de aandacht te brengen, maar ook de herinnering aan de omgekomen vissers levend te houden.

Bijlage

Beschrijving van het monument:

Monument met de voorstelling van een vissersfiguur, met een visnet in de handen gekleed in oliejas, het hoofd gedekt door een zogenaamde zuidwester. Op de voorzijde van de sokkel in reliëf een treurende vrouw met kind, met daaronder de woorden:

"Voor hen die bleven"

Uitgevoerd in brons, op sokkel en plateau van Franse kalksteen.

Beeldhouwer: G. van Brandwijk te Vlaardingen, 1950.

DE VLAARDINGER-AMBACHTER

"OUD NIEUWS"

verzameld ter gelegenheid van 50 jaar annexatie van Vlaardinger-Ambacht en Monumentendag 1991

Eerste en enige uitgave - 14 september 1991 - Redactie en Uitgave: SAVMASPERS, Raadhuisplein 5, Vlaardinger-Ambacht.

ONS NIEUWE RAADHUIS GEOPEND

- VLAARDINGER-AMBACHT, 28 febr. 1906. Op 18 Maart 1905 kwam in de raadsvergadering voor het eerst en nog naar terloopse, de onthouders toestand van ons Raadhuis ter sprake. Al op 13 Mei d.s.v. besloot het gemeentebestuur met algemene stemmen tot aloop van het oude Raadhuis (het oorspronkelijk een op Zouteveemach grondgebied gebouwd boerderij was en van 1842 tot 1861 als koftheuis, en eedert dien als Raadhuis werd gebruikt) en tot de bouw van een geheel nieuw Huis der Gemeente. Met voortvarendheid toog men daarna aan het werk en zo kon al op Koningsdag, 31 augustus 1905 door Mevrouw Van Linden van den Heuvel-Knotenbelt de eerste steen worden gelegd en gisteren, dinsdag 27 februari 1906 kon burgemeester H. de Bordes het gebouw voor geopend verklaren. Onze gemeente heeft nu een Raadhuis op troch op te zijn! Van onze speciale verslaggever ontvingen wij de navolgende beschrijving van dit so fraaie gebouw.

Het front van het nieuwe Raadhuis.

Het nieuwe Raadhuis van Vlaardinger-Ambacht kwam de vorige week gereed en werd Dinsdag in gebruik genomen. Men herinnert zich nog het oude gebouw met zijn front naar den weg en de veldwachterwoning er achter. Het nieuwe gebouw staat eenigzins anders. Door zijn indeling in meer vertrekken dan het vorige werd voor het plan ook een groter grondoppervlakte vereischt, en men kon van het beschikbare terrein daarom niet anders gebruik maken, dan door het gehele gebouw eenigzins scheef naar den Holveg te plaatsen. Daardoor werd het plein voor het gebouw ook wat versmald, en daardoor ook kreeg het nieuwe gebouw van den Kethelweg af

het volle aanzien. De veldwachterwoning kon den hooftbouw geplaatst, met het front komen naar den Holveg. Reeds een oppervlakkig blik op het gebouw doet vrees en toch niet onaangename aan. Indur heeft menig - al is 't dan ook naar zeer opvallend - van oude graven den bouwtrant in de opeenvolgende tijdperken gezien, en te kunnen gevoelen, dat de stijl van het nieuwe Raadhuis in ooden tijden voortvalt, de eenvoudige hollandsche renaissance-stijl, terwijl de gevels van roode waaisteen met vertering van hardsteen en blauwe bakstenen meer modern opgeeft zijn.

Op de kruising van twee hoofdstraten staat een torentje van hout met lood gedekt, waarin een uurwerk den bewoners van den omtrek ten tijde aanwijst, terwijl een bel bij voorlopende gelegenheden luidt of andere minder of meer belangrijke tijdingen kunnen mededeelen. In de toren tot het Raadhuis heeft men door de dubbele hoofdeur, aan beide zijden geflankeerd door een opzand muurwerk met hardsteen versiering.

De deur doorgaande komt men in de ruime vestibule of hal, waarvan de vloer belegd is met porfietsteen, wit en blauw in een nis, links van den ingang, vindt men een bank en daartoe een fraai bewerkte marmeren gedeksteen, waarop vermeld is, wanneer tot den bouw besloten werd, wie burgemeester, vethouders en raadsleden waren, wanneer en door wie de eerste steen werd gelegd.

In de vestibule zijn de toegangsdeuren tot de Raadmeesterkamer, links van den ingang voor, tot de Secretarie (links achter) en tot de Raadsaal (rechts), terwijl naar achter de verbinding bestaat met de veldwachterwoning. Ook in het inwendige van het gebouw is de oud-hollandsche bouwtrant en of meer volgehouden, door overal moerlingen met kinderbinten of alleen binten in het gesicht te laten, versierd met console en sleutelstukken.

De eendeling is in overeenstemming met den bouwtrant en den aard van het gebouw. De raadsaal, tevens trouwzaal, heeft een rotond houten tafel met drie stoelen met groen leeren zitting en rugleuning. De zwartmarmeren fraai gebeeldhouwde schoorsteenmantel draagt het borstbeeld van H.M. de Koningin.

Het buitenste werk is behandelend in de kleuren van het wapen van Vlaardinger-Ambacht, groen met goud, terwijl het inwendige een kleurengame heeft van donkerpeel, rood tot donkerblauw.

Het plan bestaat door het plaatsen van een heg en door het laten begroei en met alloop van de achterzijde van het gebouw, dit een schilderachtig dorpsfeest te geven.

Teelste toevoegden wij

dat het ontwerp, waarna het gebouw is opgericht, was van de heeren de Clercq & Grataas, architecten te Rijswijk, dat het gebouw is geacht door de heer van den Berg, raadsmeester te Vlaardingen en dat het aanbesteden van de raadsaal is vervaardigd door den heer A. van der Kamp, meubelmaker te Vlaardingen.

De zijgevel en de veldwachterwoning aan den Holveg.

UIT DE GEMEENTERAAD - Van onze raadsverslaggever. -

- VLAARDINGER-AMBACHT, 31 mei 1941. In de gemeenteraadsvergadering van gisteravond werd slechts één onderwerp behandeld en wel het rapport der Commissie van Advies inzake de ontwerpbeslissing tot opheffing van onze gemeente. Nadat de voorzitter, burgemeester J. Luyten, het gebod had uitgeproken, kwam dit onderwerp aan de orde en kregen de raadsleden de gelegenheid hun mening over het ontwerp te geven.

De eerste spreker was de heer Houtstraal, die het eerst verzoenderde de zijn gewest, om vervolgens kwaad te worden. Hij vond het gewenst naar voren te brengen hoe hij over de annexatieplannen dacht. Hoewel hij zich bezocht wist door zijn onschendbaarheid als raadslid, zou hij zich toch gemiddeld uitdrukken.

Hij kon in de ontwerpbeslissing geen enkele reden aanvoerd vin-

Kleermakerij !!

Colbert Conrains in alle des- sines tegen uiterst lage prijzen (Pracht blauw-Serje conrains (extra kwal. f 45) - Uitluitend te Kias Maaswerk. Belevd aanbevelend.

R. TAAL 1934
Rozenlaan 37

Voorpagina van "De Vlaardinger-Ambachter". Een uitgave van SAVMASPERS.

DE ANNEXATIE VAN VLAARDINGER-AMBACHT IN 1941.

Drs. C.L. Noordhoek

Op 1 augustus 1991 was het precies vijftig jaar geleden dat de gemeente Vlaardinger-Ambacht werd samengevoegd met de naburige gemeente Vlaardingen. De lokale pers heeft dit jaar ruim aandacht aan deze gebeurtenis besteed, A. van 't Ambacht haalde in de Nieuwe Vlaardingse Courant/Havenloods zijn herinneringen op aan het oude dorp. Met medewerking van de heer C.W. Verhulst verscheen een artikel in Groot Vlaardingen over de geschiedenis van de plaatselijke brandweer en de jubileum-uitgave van de "Vlaardinger-Ambachter" bevatte tal van interessante wetenswaardigheden omtrent deze oude stadswijk.

Onder wel bijzonder gunstige weersomstandigheden werd de vijftigjarige samenvoeging op 14 september jl. gevierd. De plannen tot samenvoeging, kwamen in 1941 niet geheel onverwacht. Reeds in de vorige en deze eeuw werden enkele pogingen hiertoe ondernomen. Deze pogingen waren echter alle op niets uitgelopen. Dit behoeft geen verwondering te wekken daar de procedure in de gemeentewet van 1851 om tot samenvoeging van gemeenten te komen bijzonder ingewikkeld was. Deze procedure was in de bezettingstijd aanzienlijk vereenvoudigd. Volgens een verordening van de Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandse gebieden (nummer 79/1940) kreeg de Secretaris-generaal van het departement van Binnenlandse Zaken de bevoegdheid de grenzen van de gemeenten te wijzigen, bestaande gemeenten op te heffen en nieuwe te vormen. Van de desbetreffende bepalingen van de gemeentewet kon

worden afgeweken. Volstaan kon worden met het horen van de raden van de betrokken gemeenten. Bij brief van 29 april/5 mei 1941 B no. 2973, 1e afdeling, G.S. nr. 192/2 werd een ontwerp-beschikking van de Secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken aan de betrokken gemeenten toegezonden. Deze ontwerp-beschikking betrof niet alleen Vlaardinger-Ambacht maar vermeldde ook de opheffing van de gemeenten Schiebroek, Hillegersberg, IJsselmonde en Kethel en Spaland. Volgens de ontwerp-beschikking was voor de grotere buurgemeenten Vlaardingen, Schiedam en Rotterdam een uitbreiding van industrieën en de bouw van nieuwe woonwijken noodzakelijk. Voor Vlaardingen werd de oplossing gevonden door opheffing van de 6200 inwoners tellende gemeente Vlaardinger-Ambacht. Tot de jaren dertig bestond deze gemeente uit een dicht tegen Vlaardingen aan gelegen kern. Die kern had in nauwelijks tien jaar tijd plaats gemaakt voor een woonwijk van 4200 inwoners die geleidelijk aan was samengegroeid met Vlaardingen. De bevolkingsgroei in zo korte tijd was werkelijk opmerkelijk. Een in circa 1930 verschenen encyclopedie vermeldde Vlaardinger-Ambacht als een gemeente met ongeveer 2900 inwoners. De belangrijkste middelen van bestaan waren veeteelt en, zij het in mindere mate, ook tuinbouw. In oppervlakte overtrof de gemeente Vlaardinger-Ambacht met haar 1906 hectare de gemeente Vlaardingen (883 hectare) verre.

De plannen tot annexatie die midden in de bezettingstijd bekend werden gemaakt, werden door de inwoners van Vlaardinger-Ambacht allerm minst met vreugde begroet. Van een samengaan met de buurgemeente werden geen voordelen verwacht. Integendeel, men vreesde de hogere gemeentelijke belastingen en een aantasting van het landelijk karakter van de woongemeente. De nieuwe bewoners van Vlaardinger-Ambacht bestonden voor een belangrijk deel uit mensen afkomstig uit grotere gemeenten. Velen waren werkzaam

bij in de omgeving gevestigde bedrijven (Shell in Pernis, Wilton-Fijenoord in Schiedam en andere ondernemingen in Vlaardingen, Schiedam en Rotterdam). Het eigen huizenbezit in de gemeente was groot. De kosten van erfpacht waren redelijk en de overige gemeentelijke belastingen waren in verhouding tot die in Vlaardingen laag te noemen. Daarbij kwam dat ook de werkloosheid betrekkelijk laag was. Vlaardinger-Ambacht kon dan ook stellig een welvarende gemeente worden genoemd.

Van grote protestdemonstraties tegen de voorgenomen annexatie kon evenwel tijdens de bezetting geen sprake zijn. De gebeurtenissen in de oorlog eisten bovendien een groot deel van de aandacht op. Het verloop van de oorlog gaf geen enkele reden tot optimisme. De gigantische successen van de Duitse weermacht aan het Oostfront stemden zelfs bijzonder somber. De last van de verdediging van de vrije wereld rustte op de schouders van Engeland onder de bezielende leiding van premier Churchill. In deze roerige tijd gingen de plannen tot annexatie toch niet geheel ongemerkt aan de bevolking van Vlaardinger-Ambacht voorbij. Met betrekking tot de ontwerp-beschikking van de secretaris-generaal stelde de gemeente een commissie van advies in die bestond uit de leden D. Bravenboer, P. Hoogerwerf en ir. C.A. Horstman. Voorzitter was wethouder M. Westerdijk en secretaris mr. D.G. Bisschop.

De commissie stelde dat de voorgenomen samenvoeging van Vlaardinger-Ambacht met Vlaardingen geen verband hield met de behoefte aan woningbouw en de vestiging van industrieën. Van de gronden gelegen in de Vettoordse Polder was nog slechts een klein gedeelte bebouwd. Vestiging van industrieën op het grondgebied van Vlaardinger-Ambacht achtte de commissie uitgesloten. Er was geen spoorlijn hier ter plaatse terwijl er evenmin een bruikbare verbinding met de Vlaardingse Vaart bestond. Tot de jaren veertig

Vlaardinger-Ambacht: wat nu de Prins Bernardlaan is heette vroeger "Holijweg". Nog net is het torentje te zien van wat nu het Stadsarchief is.

hadden zich dan ook geen industrieën op het grondgebied van Vlaardinger-Ambacht gevestigd (de melkfabriek aan het Emaus buiten beschouwing gelaten). De commissie was wel van oordeel dat kon worden besloten tot afstaan van het gebied van de Babberspolder, waar door de gemeente Vlaardingen reeds noodwoningen werden gebouwd om de door het bombardement van mei 1940 getroffen Rotterdamse bevolking onderdak te verschaffen. Als argument voor het eigen karakter van Vlaardinger-Ambacht wees de commissie op de brede straataanleg met eengezinswoningen die wel in schril contrast stond met de situatie in Vlaardingen. De Schiedamse Dijk vormde de "natuurlijke" grens tussen de beide gemeenten. Op de hierboven aangevoerde gronden gaf de commissie de raad het advies zich uit te spreken tegen opheffing van de gemeente. De op vrijdag 30 mei 1941 gehouden vergadering van de raad van de gemeente Vlaardinger-Ambacht heeft zich unaniem bij de mening van de commissie aangesloten. De heer Horstman was de belangrijkste spreker. Hij wees er met nadruk op dat Vlaardinger-Ambacht in moeilijke tijden de begroting sluitend had weten te houden. In de ontwerp-beschikking was geen enkele reden aangegeven die de opheffing van de gemeente Vlaardinger-Ambacht zou wettigen. Ook de niet in de ontwerp-regeling maar wel door Vlaardingen aangevoerde gronden voor annexatie werden door de heer Horstman weerlegd. De belangrijkste argumenten in zijn rede waren:

1. De opstelling van de ontwerp-beschikking had een jaar in beslag genomen terwijl de gemeente Vlaardinger-Ambacht binnen een maand advies moest uitbrengen. Van urgentie was derhalve geen sprake.
2. De in 1910 aan Vlaardingen afgestane grond werd nu (1941) pas bouwrijp gemaakt.
3. Er was geen sprake van dat Vlaardinger-Ambacht op Vlaar-

Vlaardinger-Ambacht: vanaf de molen werd deze prachtige opname gemaakt in 1955.

dingen "parasiteerde". Van de Vlaardingse nutsbedrijven werd reeds gas, water en elektriciteit betrokken. Door annexatie zou de winst van deze bedrijven niet worden verhoogd.

4. De gemeentereiniging was geheel onafhankelijk van Vlaardingen en liep naar wens. Het eigen rioolgemaal voorzag niet alleen in de behoeften van deze gemeente, maar zou tevens het vuil van de nieuwe wijk Babberspolder afvoeren.
5. Politie-assistentie van Vlaardingen behoefde nimmer te worden aangevraagd, daar de criminaliteit laag was.
6. Er was een eigen bouw- en woningdienst en een florerend grondbedrijf.
7. Het feit dat veel inwoners van Vlaardinger-Ambacht in Vlaardingen gingen winkelen was geen argument voor annexatie. De Vlaardingers zelf gingen vaak winkelen in Schiedam of Rotterdam omdat ze daar veel beter konden slagen in hun aankopen.
8. Vlaardinger-Ambacht was niet samengegroeid met Vlaardingen. Zoals de commissie reeds stelde was het verschil in bebouwing duidelijk te zien.

De andere leden van de gemeenteraad konden zich met de opvatting van de heer Horstman verenigen. Vermeldenswaard is de opmerking van de heer Bravenboer dat hij wel voor annexatie voelde als deze inderdaad nodig was, maar het speet hem dat zonder en over de gemeente Vlaardinger-Ambacht gehandeld werd. Hij verzette zich dan ook tegen opheffing. Tegen de afstand van de Babberspolder aan Vlaardingen bestond bij hem geen bezwaar. Deze afstand werd tenslotte met 4 tegen 3 stemmen goedgekeurd. De heer Horstman behoorde tot de tegenstemmers. Na deze raadsvergadering zullen er weinig inwoners van Vlaardinger-Ambacht zijn geweest die de illusie koesterden dat de annexatie kon worden afgewend. De

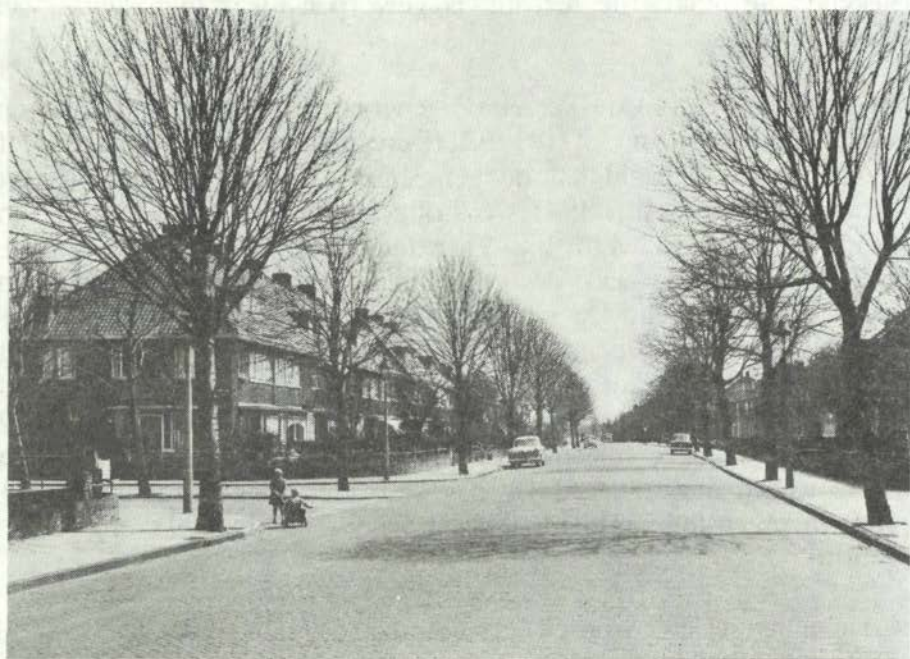
Vlaardinger-Ambacht: Het Emaus; achter de fietser de ingang van het RK-graf.

bekende uitspraak "de teerling is geworpen" was hier stellig van toepassing!

Bij beschikking van de Secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken van 24 juli 1941, no. 27141 BB (Bureau Staats- en Administratief Recht), werd bepaald dat de gemeente Vlaardinger-Ambacht met ingang van 1 augustus 1941 werd opgeheven. Het grootste deel van haar grondgebied werd bij Vlaardingen gevoegd terwijl enkele kleinere gedeelten aan de gemeenten Schiedam en Schipluiden werden toegewezen. De bevolking van Vlaardinger-Ambacht aanvaardde de annexatie als een voldongen feit. Een weerspiegeling hiervan kwam ook tot uiting in de laatste vergadering van de raad van de gemeente Vlaardinger-Ambacht, gehouden op dinsdag 29 juli 1941. In deze bijeenkomst werd over de annexatie met geen enkel woord meer gerept! De dag van donderdag 1 augustus 1941 ging in tegenstelling tot de feestelijke viering in 1991 ongemerkt voorbij.

Concluderend kan worden gesteld dat de samenvoeging van de gemeente Vlaardinger-Ambacht met Vlaardingen door de bezetter zonder twijfel is versneld. De na-oorlogse tijd heeft echter geleerd dat veel landelijke gemeenten die in de omgeving van grotere buurgemeenten lagen ook onder democratische omstandigheden om economische en planologische redenen hun zelfstandigheid hebben moeten prijsgeven.

Vlaardinger-Ambacht: de Burgemeester Verkadesingel. Links de Sportlaan.

Gebruikte bronnen:

1. Gemeente-archief Vlaardinger-Ambacht, inventaris nummer 14 en 193, Stads-archief Vlaardingen (S.A.V.).
2. Gemeente-archief Vlaardingen, inventaris nummer 3529 (S.A.V.).
3. "Vlaardinger-Ambacht op 1 augustus 50 jaar zelfstandige gemeente af", in Groot Vlaardingen, 11 juli 1991, 41e jaargang pagina 83.
4. Jubileum-uitgave "De Vlaardinger-Ambachter", eerste en enige uitgave, 14 september 1991.
5. Maandblad voor de inrichting voor Gemeente-Administratie, 56e jaargang nummer 7, juli 1941, (S.A.V.).
6. Nederlandsche Staatscourant, vrijdag 25 en zaterdag 26 juli 1941, nummer 143.
7. Nederlandsche Algemeene Encyclopaedie, bewerkt naar Brockhaus' Encyclopaedie, circa 1930.

NOGMAALS COMMISSIE STAD EN MONUMENT

In Tijd-Schrift nummer 46 werd door Bert van Bommel op bladzijde 95 een opsomming gegeven van de leden van de commissie Stad en Monument. Er werd echter één lid van deze commissie niet genoemd, namelijk Johan de Ligt. Hieronder nogmaals maar nu het complete rijtje:

De Commissie Stad en Monument telt thans acht leden:

- Jan Amoureux, stedenbouwkundige, werkzaam bij het Vlaardingse Bedrijf Gemeentewerken;
- Mar de Baan, metselaar en tevens haast van kindsbeen actief voor het behoud van historisch Vlaardingen;
- Jeroen ter Brugge, student archeologie en sinds kort voorzitter van Helinium;
- Leen Droppert, beeldend kunstenaar die zich ook in zijn werk sterk bezig houdt met omgevingsvormgeving;
- Cees Hart, secretaris van de commissie en vertegenwoordiger van het bestuur van de vereniging;
- Johan de Ligt, werkzaam bij de gemeente Vlaardingen bij de afdeling Bouw- en Woningtoezicht;
- Anneke Oostrum, onze onvolprezen notuliste;
- en ikzelf, Bert van Bommel, ambtelijk adviseur van de Rijksbouwmeester.

EXCURSIE NAAR 'S-HERTOGENBOSCH

Op zaterdag 6 juni aanstaande organiseert de vereniging weer een excursie. Doel van ons bezoek is dan 's-Hertogenbosch. Deze stad is op het eind van de 12e eeuw gesticht als vestingstad. Zij was, vooral dankzij de handel, de vierde stad in grootte van het hertogdom Brabant, na Leuven, Brussel en Antwerpen. De veertiende en vijftiende eeuw was een grote bloeiperiode voor de stad en het hertogdom (de Brabantse Gouden eeuw).

De Sint Jan werd in die periode gebouwd en Jeroen Bosch leefde in die tijd. In de zestiende eeuw en eerste helft van de zeventiende eeuw kende de stad een economische achteruitgang met als belangrijk jaartal 1629. In dat jaar veroverde Frederik Hendrik de stad, werden de banden met het hertogdom verbroken en werd Brabant rechtstreeks bestuurd door de Staten-Generaal. In de loop van de achttiende eeuw kwam er verbetering in de stedelijke ontwikkeling, maar vooral na 1874 (de Vestingwet) kon zij zich uitbreiden buiten de middeleeuwse muren.

De stad telt ruim 90.000 inwoners, heeft een beschermd stadsgezicht en telt tal van monumenten. Vanzelfsprekend is de Sint Jan daarbij de bekendste, maar de middeleeuwse stadsmuren en het riviertje de Binnendieze zijn het zeer zeker waard een bezoek aan 's-Hertogenbosch te brengen. Onder de deskundige leiding van ir. A. van Drunen van de afdeling bouwhistorisch onderzoek van de gemeente zullen we een en ander gaan bezichtigen. Tussen de middag zullen we een (Brabantse) koffietafel gebruiken. U dient zich vooraf op te geven voor deze excursie i.v.m. het aantal plaat-

sen in de bus waarmee we willen gaan (40). De kosten zullen voor leden circa f 35,- , voor introducés f 40,- gaan bedragen.

In de loop van het voorjaar zullen aanmeldingsformulieren verspreid worden waarin nadere informatie over het programma, de kosten en wijze van opgeven bekend worden gemaakt.

De excursiecommissie

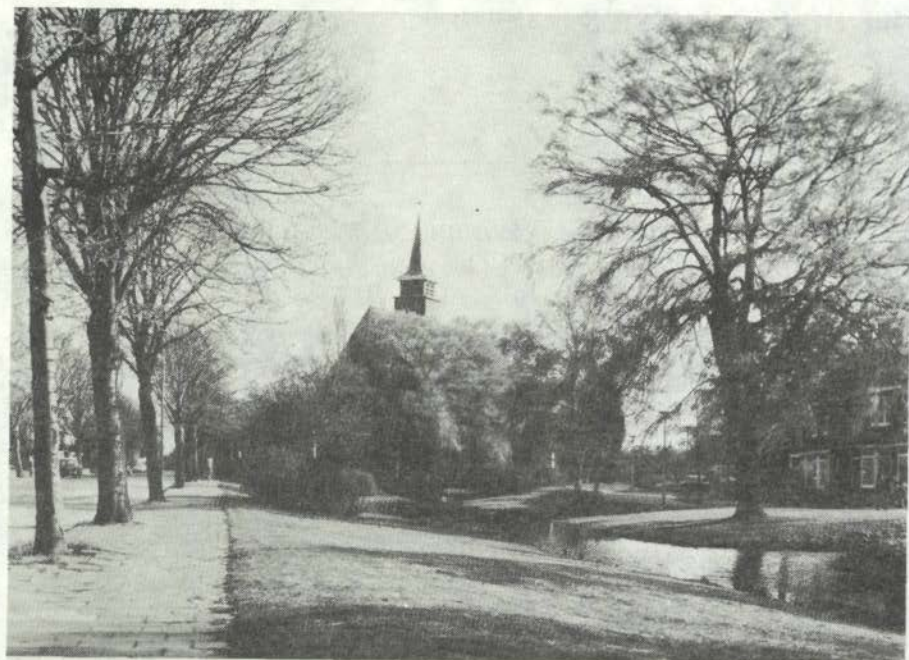
UIT DE COMMISSIES

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft de laatste jaren een onstuimige groei doorgemaakt. Om al die nieuwe leden te informeren omtrent de organisatie en activiteiten van de vereniging, heeft de redactie van uw Tijd-Schrift besloten om in de komende nummers telkens (één of meer) commissies aan het woord te laten. In dit nummer een bijdrage van de Lezingencommissie.

De Lezingencommissie.

In het vorige Tijd-Schrift werd uitvoerig aandacht besteed aan de commissie Stad en Monument - haar opzet, doelstelling en activiteiten. Dit keer willen we eens wat meer vertellen over de werkzaamheden van de Lezingencommissie. Deze commissie verzorgt voor de vereniging alle avonden, waarop een voordracht over een bepaald historisch onderwerp wordt gehouden. De commissie komt daarvoor in het begin van elk kalenderjaar bijeen en tracht dan de avonden vast te stellen voor de periode van september tot mei. Nadat de principe-data zijn vastgesteld, worden onderwerpen verzonnen. Dat kunnen historische momenten zijn (waarvan in het komende lezingenseizoen een jubileum te vieren valt), maar ook valt te denken aan oude Vlaardingse beroepen, gewoonten, gebouwen, relaties met de (haring)visserij, een historische figuur of gebeurtenis, oude Vlaardingse verenigingen, archeologische onderwerpen enz.

Met nadruk stelt de commissie zichzelf ten doel specifiek Vlaardingse onderwerpen te brengen, omdat de vereniging immers de Historische Vereniging Vlaardingen is! Ook wordt daarbij per

De Bethelkerk is regelmatig de keuze van de Lezingencommissie om de jaarvergadering van onze vereniging te laten plaatsvinden. Rechts het restant van het "riviértje" de Vlaarding.

seizoen geprobeerd om een "visueel hoogtepunt" in de cyclus te brengen, met bijvoorbeeld oude films, dia's van oude plekjes enz. In elk geval worden bij de (potentiële) onderwerpen ook de personen bedacht, die over dat onderwerp een zekere kennis hebben of met de bedoelde richting affiniteit hebben. Deze mensen worden gebeld en gevraagd om op de voorgestelde datum een voordracht te houden. En meestal lukt dat dan ook.

Soms wordt op een "seizoenbespreking" al direkt een onderwerp, gekoppeld aan een bepaalde persoon, ingebracht. Omdat dat onderwerp op de een of andere manier in het afgelopen seizoen bijvoorbeeld onder de aandacht van de leden van de lezingencommissie gebracht is. Dat maakt het samenstellen van een programma meteen een stuk eenvoudiger! Nadat in een volgende bijeenkomst, ongeveer een maand later, alle bevindingen met elkaar worden gecombineerd, rolt daar dan al een vrij geschikt programma uit. Dat wordt dan op de eerstvolgende vergadering van het bestuur van onze vereniging als voorstel ingebracht, waarna het bestuur (al dan niet voorzien van suggesties of aanvullingen) akkoord gaat en het programma wordt ingezonden als kopij naar Tijd-Schrift.

Tot zover is dan de "interne" voorbereiding volbracht. De bevestigingen moeten dan nog wel naar de sprekers en ook naar de - inmiddels gereserveerde - zalen worden verzonden. Voor wat de sprekers betreft, gaat dit vergezeld van het aanbod, om mee te helpen denken (en doen) bij de voorbereiding van de voordracht, speciaal op het "audio-visuele vlak". De Lezingencommissie heeft namelijk enkele jaren geleden vastgesteld, dat in onze tegenwoordige tijd een gehoor niet meer te boeien is met een spreker "sec" (die dus alleen maar - boeiend of minder boeiend - zijn vaak vooraf opgeschreven verhaal voordraagt). Daarom biedt de Lezingencommissie aan de spreker aan, om te helpen door bijvoorbeeld tekenin-

gen, foto's, oude ansichten en dergelijke op dia te reproduceren, zodat die tijdens de voordracht vertoond kunnen worden. In de afgelopen periode werden in de "studio" aan de Kortedijk dan ook allerhande prenten over molens, dialecten, spoortreinen, volksgebouwen en haringhandelaren gereproduceerd. En dit tot verluchting van de lezingen - zo zult u ongetwijfeld hebben ervaren.

Op de bewuste lezingen-avond zelf is ook de Lezingencommissie actief. Nadat de voorzitter de avond geopend heeft, draagt het "lid-van-dienst" de verdere verantwoordelijkheid voor het welslagen van de avond, tot en met het afscheid nemen en bedanken (met de bekende, maar bescheiden bon) van de spreker. Daarbij hoort ook de zorg voor de juiste opstellingen in de zaal, die vooraf met de zaalbeheerder zijn afgesproken en de aanwezigheid (indien noodzakelijk) van geluidsversterking (waarvoor we een speciale speld-microfoon in beheer hebben, die zich in de regel goed laat aansluiten op de in de zaal aanwezige geluidsinstallatie). Natuurlijk wordt ook de projectie-apparatuur startklaar opgesteld. Die apparatuur werd tot voor kort altijd "geleend" van de leden van de Lezingencommissie, maar sinds deze zomer hebben we nu een fraaie eigen projectie-set in eigendom - mede dankzij de financiële giften van het Anjerfonds en het Comité voor de Zomerzegels. Zodoende kon u op de Open Monumentendag het klankbeeld van de vereniging over de historie van Vlaardingen zien in zogenaamde overvloeiprojectie, wat eigenlijk een noodzaak is als je in een redelijk kort tijdsbestek een honderdtal dia's wilt vertonen.

Persbericht

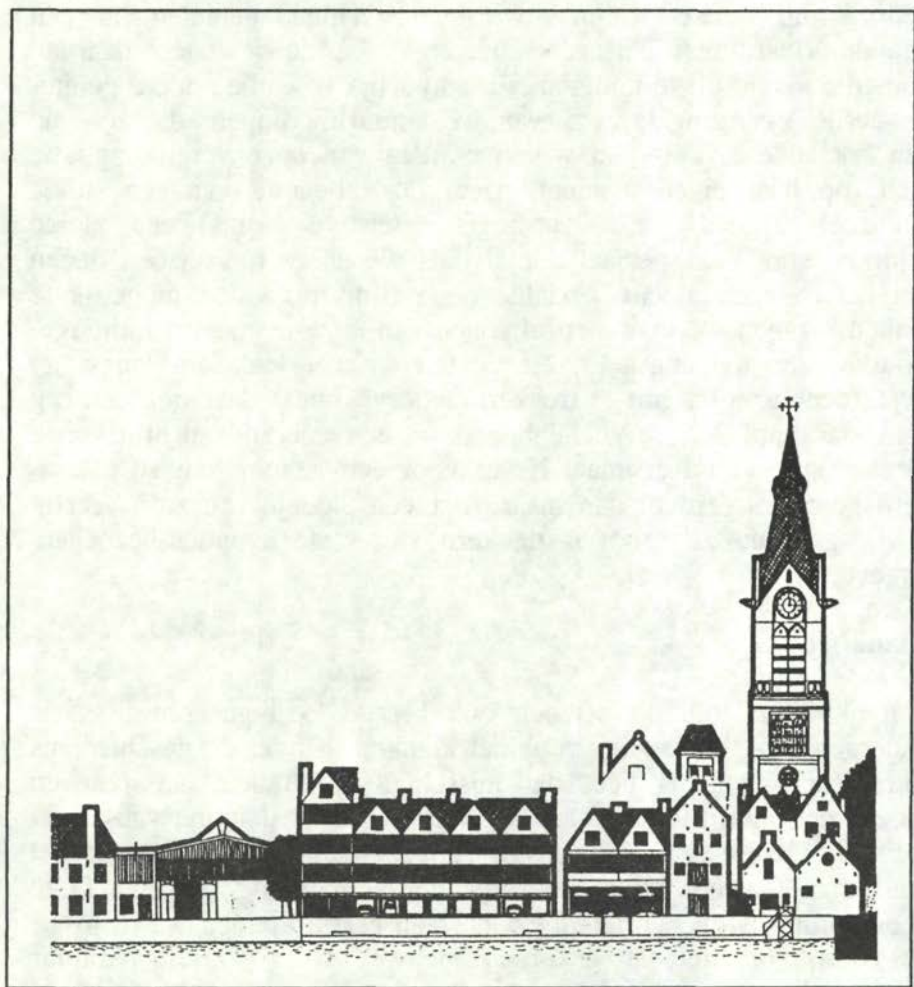
Voorafgaand aan de Lezingen-avond wordt uiteraard ook een persbericht verzonden, waardoor onze leden weer eens herinnerd worden aan de op handen zijnde avond. Maar ook is het een goed

gebruik om - zeker wanneer we de gastvrijheid genieten van één van de Vlaardingse bejaardentehuizen - ook de bewoners daarvan voor die avond uit te nodigen. En natuurlijk ook alle andere geïnteresseerde Vlaardingers, waarvan we natuurlijk hopen, dat ze - na een boeiende avond - lid willen worden van onze vereniging, die zich (op haar eigen manier) inzet voor behoud van een stukje cultureel erfgoed van Vlaardingen. Behalve (soms) een kleine bijdrage voor een speciaal doel (zoals we dat vorig seizoen deden om het overzetten van bepaalde oude films op video mogelijk te maken) vragen we voor het bijwonen van onze avonden (traditiegetrouw) geen toegangsgeld, en vinden we het leuk om langs het Bejaardenhuizen-circuit te trekken - vooral omdat daar ook een erg dankbaar publiek is. We hebben daarvan wederzijds profijt: onze spreker spreekt nu eenmaal liever voor een gehoor van zo'n honderd geïnteresseerden, dan maar voor een ploegje van zo'n veertig à vijftig (want zo groot is de kern van vaste avonden-bezoekers ongeveer).

Klankbeeld

Een activiteit, die dit seizoen ook bij de Lezingencommissie is ondergebracht, is de zorg voor het klankbeeld over de geschiedenis van Vlaardingen. U hebt dat misschien al kunnen aanschouwen tijdens de Open Monumentendag, toen we in de kantine van Garagebedrijf Van der Kooij aan de Jan Ligthartstraat (tegenover het Stadsarchief) een bijna doorlopende voorstelling gaven. Deze voorstelling had een driedelig doel. Ten eerste konden we daarmee de zojuist beschikbaar gekomen nieuwe set projectie-apparatuur eens goed uittesten (en dat is prima verlopen), maar ook was er de mogelijkheid voor onderwijsgevenden om met het genoemde klankbeeld kennis te maken. De serie is namelijk begin tachtiger jaren samengesteld als afstudeerproject van Kees Wagenaar, die er de

De reeks van onderwerpen voor lezingen is onuitputtelijk. Kunst en stadsvernieuwing zijn er enkele van. Hier een ontwerp van de kunstenaar Ton Keller voor de "invulling" van het Buizengat.

Pedagogische Academie mee afrondde. De doelgroep van het klankbeeld was dan ook de bovenbouw (groepen zeven en acht - vroeger: klassen vijf en zes) van het basisonderwijs.

Met het jubileum van onze vereniging in gedachte, heeft het bestuur gemeend om de scholen weer het bestaan van dit klankbeeld (met het bijbehorende historische projekt) onder de aandacht te moeten brengen. Als derde reden van draaien noem ik het feit dat tijdens de Open Monumentendag ook een rondwandeling onder leiding van gidsen door Vlaardinger-Ambacht mogelijk was, en het klankbeeld aldus een goed uitgangspunt voor de wandeling vormde.

Tenslotte...

Ik denk, dat hiermee een vrij compleet beeld van de activiteiten van onze werkgroep is geschetst. Wat de samenstelling betreft: het langst heeft momenteel Arie Ouwendijk zitting, die na het aftreden van de heer Wijnhorst (zo'n zes jaar geleden) - samen met Hillie Leerdam en Kees Blok - tot de commissie toetrad.

Wegens drukke werkzaamheden moest de laatste afhaken. Hij werd opgevolgd door Zisca Blankert, terwijl Hillie na haar aftreden als bestuurslid werd opgevolgd door Daan van Os (die inmiddels dit najaar - wegens persoonlijke omstandigheden - zijn functie neerlegde en waarvoor thans Max Thurmer tot de commissie is toegetreden). Zisca Blankert heeft evenwel te kennen gegeven nog dit jaar met de activiteiten van de commissie te willen blijven helpen maar dat in de loop van het volgende jaar voor haar een vervang(st)er gewenst is. Arie en Max hebben daartoe aan het bestuur een voordracht gedaan die inmiddels is goedgekeurd. Het volgende lezingenseizoen zal dan ook mede-voorbereid worden door Tineke van der Hoek.

De Lezingencommissie hoopt, dat u veel plezier aan haar avonden zult mogen beleven, en beveelt zich graag aan voor uw suggesties over onderwerpen of sprekers. Want we maken het programma graag voor u, maar liever samen met u !

Tot ziens op onze volgende Lezingen-avonden.

Arie Ouwendijk

VRAGENRUBRIEK

In ons vorige Tijd-Schrift werd de suggestie gedaan om een vragenrubriek te openen in dit blad. Inderdaad bleek daar behoefte aan want na verloop van tijd ontving de redactie onderstaande vragen in de bus die wij u graag doorspelen.

Vraag nummer 1:

De heer Bot in Amsterdam is op zoek naar foto's van :

- a) de Gedempte Biersloot nummer 59 en volgende nummers,
- b) de ertussen liggende steeg met het erf van de firma Mooy
- c) de kleuterschool aan de Liesveldselaan.

In het Stadsarchief of elders is daarover niets te vinden. Wie kan hem helpen? Gaarne uw reacties naar:

Naam	: dhr. M. Bot
Adres	: Maldenhof 106
Plaats	: 1106 EV Amsterdam
Tel.nr.	: 020 - 6964045

Vraag nummer 2:

In de Nieuwe Vlaardingse Courant van 14 februari 1917 komt het

volgende bericht voor:

"De waagmeester Jacob Kornaat was gisteren 40 jaar als zodanig in functie. de waag was om die reden versierd en bevestigd. Van vele zijden werden den jubilaris blijken van belangstelling gegeven."

Zou de waag die dag gefotografeerd zijn? In het Stadsarchief werd hierover niets gevonden.

Wie kan hem helpen aan dergelijke foto's? Gaarne uw reacties naar:

Naam : dhr. J. van Hees
Tel.nr. : 010 - 4744576

U kunt uw reacties ook kwijt bij de redactie van dit blad. Nieuwe oproepen zijn altijd welkom!

BOEKEN

"VLAARDINGEN VERANDERD... VERANDERT...". Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van onze vereniging verscheen in november 1991 dit boek als vervolg op het boek "Vlaardingen verzameld ... verzamelt ...".

Gebaseerd op het thema dat niets eeuwig is, is een boekwerk samengesteld dat oud en nieuw naast elkaar plaatst. Het geeft een beeld van wat Vlaardingen had, maar om wat voor reden dan ook niet meer heeft. M.A. Struijs en M.P. Zuydgeest produceerden dit bijzondere werkstuk.

Het boek is te koop bij Boekhuis Den Draak op Het Veerplein en boekhandel Pontier in De Loper. Het kost f 34,50.

"VOL EN ZOET". Achter deze prozaïsch titel gaat een boek schuil vol met foto's en gegevens over de aloude visserij. M.P. Zuydgeest en J. Borsboom stonden borg voor een prachtig boek vol informatie over de visserij tussen 1900 en 1975. Net als bovengenoemd boek "Vlaardingen veranderd... verandert..." een publikatie van Uitgeverij Europese Bibliotheek bv. De titel is ontleend uit een uitspraak in de visserij: uit de mond van de schipper klonken deze woorden vaak bij het praaieren van de (zeil)loggers indien er een volle lading en een gezonde bemanning aan boord was bij het binnenlopen van de haven. M.A. Struijs en D. van Os werkten ook mee aan deze publikatie.

het boek is te koop in de boekhandel voor f 44,50.

"HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND IN DE MIDDELEEUWEN 1289 - 1589". In 1989 verscheen dit prachtige boek bij uitgever Verkoren. Oud-archivaris C. Postma tekende voor dit standaardwerk van 461 pagina's. In een uitgebreid overzicht geeft Postma een beeld van de geschiedenis van het eeuwenoude instituut van het hoogheemraadschap. "Een niet geringe opgave", aldus dijkgraaf mr. A.P. van den Berge in zijn voorwoord. Een onmisbaar boek voor de echte liefhebber van de historie van onze omgeving.

"JAARBOEKEN EN TIJD-SCHRIFTEN." Gaarne vestigen wij vanaf deze plaats uw aandacht op het feit dat er tijdens lezingen-avonden van onze vereniging nog diverse jaarboeken van verschillende jaren te koop zijn. Ook op het achter op dit Tijd-Schrift genoemde adres van de afdeling Verkoop Losse Uitgaven kunt u deze boeken kopen. U kunt daar tevens oude Tijd-Schriften alsmede oude prenten aanschaffen. Eventueel telefonisch te bestellen.

OPROEP

OPROEP

OPROEP!

*Vanaf deze plaats roept de afdeling Verkoop Losse Uitgaven leden op om het archief van onze vereniging aan te vullen met **oude Tijd-Schriften**. Met name de nummers 1 tot en met 23 staan hoog op de verlanglijst van deze afdeling. Indien u iets ter beschikking wilt stellen gaarne contact opnemen met de heer W. den Breems. Tevens zijn allerlei oude boeken over Vlaardingens welkom.*

Einde oproep!

AGENDA

Zaterdag 25 januari 1992

Feestelijke viering, voor alle leden, van het 25-jarig bestaan van de Historische Vereniging Vlaardingen. Deze leden-feestdag is van 11 tot 16 uur, met een officieel gedeelte tussen 12.00 en 13.00 uur. Iedereen ontvangt tijdig nog een uitnodiging.

Dinsdag 25 februari 1992

JAARVERGADERING, aanvang half acht in de zaal van de Bethelkerk aan de Burgemeester Verkadesingel in Vlaardinger-Ambacht. De vergadering wordt gevolgd door de lezing (met foto-projectie) "Scheepsrampen met Vlaardingse vissersvaartuigen" door Daan van Os.

Aanvang van de lezing : 20.30 uur.

Dinsdag 24 maart 1992

"Over het ontstaan van het Hoogheemraadschap Delfland". Lezing met dia's, toegespitst op Vlaardingen en op de beroemde landkaart van Cruquius, door de heer N.P.H.J. Roorda van Eijsinga uit Delft. Plaats: de pastorie van R.K. St. Joannes de Dooperkerk, ingang Hoogstraat (naast de toren, vlakbij de Delflandse Sluizen). Aanvang: 20.00 uur.

Dinsdag 21 april 1992

"'t Hof en zijn Ambachtsheren". Lezing met dia's, verzorgd door "ons eigen duo" Matthijs A. Struijs en Jeroen ter Brugge, over de Heerlijkheid Vlaardingen en Vlaardinger-Ambacht. Plaats: de

recreatiezaal van De Meerpaal, Willem de Zwijgerlaan (ingang nabij het benzinestation voor het Holy-ziekenhuis). Aanvang **20.00 uur**.

Dinsdag 19 mei 1992

"De Excursiecommissie heet u welkom...". In vervolg op de in mei 1991 gehouden bijeenkomst zal ook dit keer (voorafgaand aan de voorjaarsexcursie op 6 juni naar 's-Hertogenbosch) een avond aan het excursiedoel worden gewijd. Peter-Jan van der Heijden (educatief medewerker bij het stadsarchief van 's-Hertogenbosch) zal ons - aan de hand van dia's - veel over de historie en het beschermde stadsgezicht kunnen vertellen. Ook wanneer u niet met de excursie mee wilt is dit toch een interessante kennismaking met een andere belangwekkende stad. Plaats: zaal De Lijndraaijer, Baanstraat 4. Aanvang **20.00 uur**.

Zaterdag 23 mei 1992

"Muziek en Historie". Op deze dag organiseert de Historische Vereniging Vlaardingse een dag voor iedereen die belangstelling heeft voor oude en nieuwe Vlaardingse muziek en geschiedenis. De voorbereidingen voor deze dag zijn nog in volle gang maar het streven is om in de Grote Kerk, op de Markt en in het Stadhuis door Vlaardingse musici muziek van Vlaardingse componisten ten gehore te laten brengen. Het geheel wordt omlijst door een historische markt, een klederdrachtenshow en exposities van historische Vlaardingse voorwerpen. Deze activiteit wordt gehouden in het kader van ons 25-jarig jubileum.

Zaterdag 6 juni 1992

"Excursie naar 's-Hertogenbosch". Nadere gegevens volgen nog maar vooraf opgeven voor deze zeer interessante bustocht is wel noodzakelijk (dit kan ook op de lezingen-avond op 19 mei).

Zaterdag 12 september 1992

"Open Monumentendag". In het kader van de Open Monumentendag zullen, onder auspiciën van de Historische Vereniging Vlaardingen, allerlei activiteiten rond de Oude Haven plaatsvinden. Ook hier presenteert onze vereniging zich met haar commissies terwijl bovendien een "kunst- en kitsch"-manifestatie in de plannen is opgenomen. Te zijner tijd hoort u er meer over.

Wij hopen dat deze lezingen/bijeenkomsten weer net zo in de smaak zullen vallen als die in het vorige seizoen. Tot ziens!

IN HET VOLGENDE TIJD-SCHRIFT (onder voorbehoud)

- Verenigingsmededelingen en dergelijke.
- "Een uit vele", door Johannes Hoogerwerf*.
- "Het Vlaardingen uit mijn jeugd", deel 3, door Piet Borsboom.
- "Herinneringen aan het Ambacht van de jaren veertig", door A. van 't Ambacht.

*

Vanwege de publikatie van het artikel over het jubileum van de spoorlijn Schiedam - Maassluis heeft dit artikel een verschuiving ondergaan, red.

DE HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN
JUBILEERT

De illustraties van dit nummer zijn aangeleverd door de desbetreffende auteurs. Enkele zijn afkomstig uit de privé-verzameling van eindredacteur F.W. Assenberg. De Centrale Bibliotheek aan de Waalstraat leverde ook foto's; de overige afbeeldingen stammen uit het Stadsarchief van Vlaardingen (waarvoor dank aan allen).

HISTORISCHE VERENIGING VLAARDINGEN

Secretariaat/leden-administratie

Dhr. C.J. Hart
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Tel. nr. 010 - 4347063

Postgiro

750978 t.n.v. de penningmeester

Penningmeester

Dhr. J.J. Westerdijk
Holysingel 596
3136 LM Vlaardingen
Tel. nr. 010 - 4747434

Verkoop losse uitgaven

Dhr. W.C. den Breems
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CB Vlaardingen
Tel. nr. 010 - 4346864

Lezingencommissie

A. Ouwendijk
Kortedijk 16 a-b
3134 HB Vlaardingen
Tel. nr. 010 - 4353322

Redactie-adres Tijd-Schrift

Dhr. F.W. Assenberg
Riouwlaan 63
3131 NK Vlaardingen
Tel. nr. 010 - 4342896
